

[Racio-mont; društvo za reviziju]

“JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE” PODGORICA

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA I FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU KOJA SE
ZAVRŠAVA SA 31.12.2024 GODINE

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

-Za vlasnike "JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE" PODGORICA

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI – IZMIJENJENIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Pozitivno mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja preduzeća "JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE" PODGORICA (u daljem nastavku preduzeće), koji obuhvataju iskaz o finansijskoj poziciji na dan 31.12.2024 godine, iskaz o ukupnom rezultatu za godinu koja se završava na dan 31.12.2024 godine, napomene uz finansijske iskaze i izvještaj menadžmenta.

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji daju objektivni i fer prikaz po svim materijalno značajnim aspektima finansijske pozicije "JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE" PODGORICA na dan 31.12.2024 godine, njene finansijske uspješnosti i napomena uz finansijske iskaze za godinu koja se završava 31.12.2024 godine u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (IFRS) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (IAS).

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije (ISA), naše odgovornosti u skladu sa standardima (ISA) su detaljno opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Mi smo nezavisni u odnosu na preduzeće "JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE" PODGORICA u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Crnoj Gori, i ispunili smo druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Ključna revizorska pitanja

Ključna revizorska pitanja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi nismo iznijeli izdvojeno mišljenje o ovim pitanjima. Pored pitanja koja su opisana u odjeljku Osnova za mišljenje odredili smo da su najbitnija sledeća pitanja bila od najvećeg značaja za reviziju finansijskih izvještaja:

Posebna pažnja je bila posvećena reviziji pozicije potraživanja i prvoj primjeni MSFI 9, na osnovu adekvatne dokumentacije smo se uvjerili u pravilnu prezentaciju ove pozicije, za koju postoje uredno ovjerene potvrde i ostala prateća dokumentacija, kojom se potvrđuje nastanak i postojanje potraživanja na dan 31.12.2024 godine. U pogledu vrednovanja izvršena su testiranja adekvatne primjene MSFI 9 i ECL modela na datum bilansa 31.12.2024 godine.

Posebna pažnja je bila posvećena reviziji pozicije obaveze iz poslovanja i njihove prezentacije i na osnovu adekvatne dokumentacije smo se uvjerili u pravilnu prezentaciju ove pozicije, za koju postoje uredno ovjerene potvrde i ostala prateća dokumentacija, kojom se potvrđuje nastanak i postojanje obaveza na dan 31.12.2024 godine.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu finansijskih iskaza koji pružaju istinit i objektivni prikaz u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za druge finansijske izvještaje u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima Crne Gore, kao i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške. Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti preduzeća "JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE" PODGORICA da nastavi poslovanje u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira preduzeće ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi. Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja preduzeća.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da li finansijski izvještaji uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajne prikaze ako takvi iskazi postoje, iako je revizija pravilno planirana i sprovedena. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije u skladu sa ISA standardima, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaoblazivanje interne kontrole.
- Stičemo razumevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole entiteta.
- Vršimo procjenu primenjenih računovodstvenih politika i u kojoj meri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezanost objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu da posljedicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.

- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući obelodanjivanja, i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije. Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno obelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno retkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posledice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Ostali regulatorni zahtjevi

Preduzeće je sastavilo izvještaj menadžementa u skladu sa Zakonom o računovodstvu SI.CG 145/21 i 152/22 i sadrži sve neophodne zakonom propisane elemente i sastavljen je uz dužnu profesionalnu pažnju. Revizori su izvršili reviziju istog i nijesu otkrili pogrešne materijalno značajne prikaze.

Izvještaj menadžementa je usklađen u skladu sa finansijskim izvještajima za 2024 godinu i kao takav polazna osnova i predviđanja i projekcija služi prethodni poslovni period. Revizor ne može ocjenjivati tačnost projekcije, ali konstatuje da je ista sastavljena uvažavajući poslovne aspekte realnog planiranja.

Revizor je izvršio reviziju finansijskih izvještaja i nije primijetio materijalno pogrešne prikaze u tekućem periodu finansijskih izvještaja.

Racio-Mont d.o.o. društvo za reviziju

Predrag Rakovec - Ovlašćeni revizor

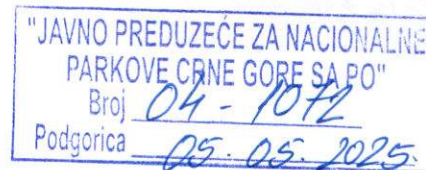


Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore

Podgorica

Br:.....

Datum:..... 2025 godine



Predmet: Izjava revizoru

Ugovorom o vršenju revizije finansijskih iskaza **Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore** za period od 01.01.2024 do 31.12.2024 godine utvrđena je obaveza naručioca revizije da revizoru u pismenoj formi potvrdi date izjave koje je revizor zahtijevao u postupku revizije.

Shodno prednjem potvrđujemo date izjave na zahtjev ovlašćenog revizora Rakočević Predraga i Rakočević Mladena („Racio Mont“ DOO Kolašin):

1. Svjesno prihvatamo odgovornost za finansijske iskaze sastavljene i objavljene za izvještajni period od 01.01.2024 do 31.12.2024 godine koji su bili predmet revizije,
2. Sve poslovne transakcije u izvještajnom periodu su dokumentovane, odnosno za svaku poslovnu transakciju formirana je odgovarajuća dokumentacija, odnosno ne postoje poslovne transakcije za koje nije formirana odgovarajuća dokumentacija,
3. Sva poslovna dokumentacija za izvještajni period je registrovana u računovodstvu naručioca revizije,
4. Rukovodstvo i lica koja imaju značajnu ulogu u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, ili lica koja mogu imati materijalno značajan uticaj na računovodstvene izvještaje, nijesu bila uključena u nezakonite radnje u pripremanju i objavljivanju finansijskih iskaza koji su bili predmet revizije ili druge prevarne radnje.
5. Revizoru smo u postupku revizije stavili na raspolaganje sve poslovne evidencije i potkrepljujuću dokumentaciju i sve zapisnike inspeksijskih organa i organa upravljanja,
6. U računovodstvenim izvještajima nema materijalno značajnih pogrešnih iskazivanja ili propusta;
7. Nije bilo neusklađenosti sa zahtjevima zakonodavnih i izvršnih organa koji bi, u slučaju njihovog nepoštovanja, mogle imati materijalno značajne efekte na računovodstvene izvještaje;
8. Ne planiramo da napustimo sadašnju osnovnu djelatnost.
9. Smatramo da su značajne postavke korišćene za izradu računovodstvenih procjena osnovane i dosledne.

RUKOVODILAC RAČUNOVODSTVA:

.....



IZVRŠNI DIREKTOR:

.....

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/

na dan 31.12.2024. godine

Broj iskaza

109218/2024

Popunjiva pravno lice						
Matični broj: 02039460			Šifra djelatnosti: 9104			
Popunjava: Ljiljana Šćepanović Bošković						
Naziv: "JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE" PODGORICA						
Sjedište: RADOMIRA IVANOVIĆA BR. 2 , PODGORICA, CRNA GORA						
Grupa	Pozicija	Red. broj	Napomena	Tekuca godina	Prethodna godina - krajnje stanje	Prethodna godina - početno stanje
1	2	3	4	5	6	7
	A K T I V A					
00	A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001				
	B. STALNA IMOVINA (003+008+016)	002		3745507	3749753	
01	I. NEMATERIJALNA ULAGANJA (004 do 007)	003		61386	40194	
010	1. Ulaganja u razvoj	004				
011 i 014	2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	005		61386	40194	
012	3. Goodwill	006				
016 i 015	4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi	007				
	II. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (009+010+011+015)	008		3684121	3709559	
020 i 022	1. Zemljište i objekti	009		2702033	2746585	
023	2. Postrojenja i oprema	010		951773	932659	
	3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema (012+013+014)	011		29278	29278	
024	3.1. Investicione nekretnine	012				
021 i 025	3.2. Biološka sredstva	013				
026 i 029	3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva	014		29278	29278	
028 i 027	4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi	015		1037	1037	
	III DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (017 do 023)	016				

030, 039 (dio)	1. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	017				
033 (dio),039 (dio)	2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima	018				
031 (dio),032 (dio),039 (dio)	3. Učešća u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)	019				
033 (dio),039 (dio)	4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)	020				
031 (dio),032 (dio)	5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	021				
032 (dio),034,0 35,036, 039 (dio)	6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrijednosti)	022				
038,03 9(dio)	7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja	023				
288	C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	024				
	D. OBRTNA SREDSTVA (026+031+039+043+044)	025		465723	515260	
	I. ZALIHE (027 do 030)	026		53304	62424	
10	1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni delovi, sitan inventar i auto gume)	027				
11	2. Nedovršena proizvodnja	028				
12 i 13	3. Gotovi proizvodi i roba	029		51904	59896	
15	4. Dati avansi	030		1400	2528	
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (032 do 035)	031		107650	127736	
202,20 3,209 (dio)	1. Potraživanja od kupaca	032		71369	96509	
200,20 9(dio)	2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	033				
201,20 9(dio)	3. Potraživanja od ostalih povezanih lica	034				
	4. Ostala potraživanja (036+037+038)	035		36281	31227	
223	4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit	036				

27	4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost	037		2521		
21, 22 ,osim 223	4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	038		33760	31227	
	III. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (040 do 042)	039				
236 (dio)	1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namijenjeno trgovanju	040				
237	2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udjeli	041				
23 osim 236 (dio) i osim 237	3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani	042				
24	IV. GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	043		304769	325100	
04	V. STALNA SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	044				
28 osim 288	E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	045		341	1879	
	F. UKUPNA AKTIVA (001+002+024+025+045)	046		4211571	4266892	
	PASIVA					
	A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	101		2098868	2106527	
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102		1	1	
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103				
320	III. EMISIONA PREMIJA	104				
	IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	105		3137355	3137355	
321	1. Zakonske rezerve	106				
322 (dio)	2. Statutarne rezerve	107		1481506	1481506	
322 (dio)	3. Druge rezerve	108				

330 i potr. saldo rač. 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	4. Pozitivne revalorizacije rezerve i nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	109		1655849	1655849	
dugov. saldo rač. 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	5. Negativne revalorizacije rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	110				
	VI. NERASPOREDJENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	111		-1038488	-1030829	
340	1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	112		20335	887268	
341	2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	113		13954	20335	
350	3. Gubitak ranijih godina	114		1072777	1938432	
351	4. Gubitak tekuće godine	115				
	VIII. UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU	116				
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (118+122)	117		706840	865048	
	I. DUGOROČNA REZERVISANJA (119 do 121)	118		425899	431685	
404 (dio)	1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	119		125899	132718	
400 (dio)	2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku	120				
40, sem 400 i 404	3. Ostala dugoročna rezervisanja	121		300000	298967	
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (123+124)	122		280941	433363	
414, 415	1. Dugoročni krediti	123				
41 bez 414, 415	2. Ostale dugoročne obaveze	124		280941	433363	
498	C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	125		273714	283086	

495 (dio)	D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE	126		828581	692657	
	E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (128+129)	127		302882	319574	
467	I KRATKOROČNA REZERVISANJA	128				
	II KRATKOROČNE OBAVEZE (130 do 137)	129		302882	319574	
422 (dio), 423 (dio), 424 (dio), 425 (dio) ,426 i 429 (dio)	1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije	130				
422 (dio), 423 (dio), 424 (dio), 425 (dio) i 429 (dio)	2. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija	131		139720	172840	
430	3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	132		4401	4247	
433, 434, 440- 449	4. Obaveze prema dobavljačima	133		172947	117911	
439 (dio)	5. Obaveze po mjenicama	134				
420 i 431	6. Obaveze prema matičnom i zavisnim pravnim licima	135				
421 i 432	7. Obaveze prema ostalim povezanim licima	136				
	8. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze (138 do 142)	137		-14186	24576	
439 (dio)	8.1. Ostale obaveze iz poslovanja	138				
45 i 46	8.2. Ostale kratkoročne obaveze	139		10227	27137	
47,48 osim 481	8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	140		-24413	-2561	
481	8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit	141				

427	8.5. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno	142				
490, 491, 494, 495 (dio), 496, 497 i 499	F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	143		686		
	G. UKUPNA PASIVA (101+117+125+126+127+143)	144		4211571	4266892	

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG" broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema 29.05.2025.

Datum obrade 29.05.2025.

Datum štampe 29.05.2025.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Ljiljana Šćepanović Bošković

M.P.

Odgovorno lice

Marinela Đuretić

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/
u periodu od 01.01.2024. do 31.12.2024. godine

Broj iskaza
109218/2024

Popunjava pravno lice	
Matični broj: 02039460	Šifra djelatnosti: 9104
Popunjava: Ljiljana Šćepanović Bošković	
Naziv: "JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE" PODGORICA	
Sjedište: RADOMIRA IVANOVIĆA BR. 2 , PODGORICA, CRNA GORA	

Grupa	Pozicija	Red. broj	Napomena	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
60 i 61	1. Prihodi od prodaje - neto prihod	201		3942230	3713013
630 i 631	2. Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje	202			
62	3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
	4. Ostali prihodi iz poslovanja (205 do 207)	204		1283602	1153217
64 i 65	a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	205		1277224	1143229
67, 691 i 692	b) Ostali prihodi iz poslovanja	206		6378	9988
68, sem 683 i 685	c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine	207			
	5. Troškovi poslovanja (209+210+210a)	208		1136199	1107289
50 i 51	a) Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala	209		394089	293128
53, 54 (dio) i 55	b) Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	210		507366	482115
540	c) Amortizacija	210 a		234744	332046
	6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (212+213)	211		4040342	3693229
52 (dio)	a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	212		3169258	2842858
	b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)	213		871084	850371
52 (dio)	1/ Troškovi poreza	214		95569	68715
52 (dio)	2/ Troškovi doprinosa za penzije	215		667377	684259
52 (dio)	3/ Troškovi doprinosa	216		108138	97397
	7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske) (218+219)	217			

580, 581, 582, 589(dio)	a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)	218			
584, 589(dio)	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtne imovine (osim finansijske)	219			
57, 591 i 592	8. Ostali rashodi iz poslovanja	220		32264	31652
	I. Poslovni rezultat (201+202+203+204-208-211-217-220)	221		17027	34060
	9. Prihodi po osnovu učešća u kapitalu (223 do 225)	222			
660 (dio)	a) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	223			
661 (dio)	b) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica	224			
669 (dio)	c) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica	225			
	10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike i efekti ugovorene zaštite) (227 do 229)	226		289	
660 (dio)	a) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica	227			
661 (dio)	b) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica	228			
662 (dio),663 (dio),664 (dio),669 (dio)	c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica	229		289	
	11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (231 do 233)	230			
660 (dio)	a) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	231			
661 (dio)	b) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica	232			
662 (dio),663 (dio),664 (dio),669 (dio)	c) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica	233			
	12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine (235 -236)	234		-10645	-8509

683, 685	a) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	235			
583, 585	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	236		10645	8509
	13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (238 do 240)	237		2090	2493
560	a) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	238			
561	b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa drugim povezanim licima	239			
562, 563, 564, 569	c) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima	240		2090	2493
	II. Finansijski rezultat (222+226+230+234-237)	241		-12446	-11002
	III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (221+241)	242		4581	23058
690 – 590	IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno	243			
	V. Rezultat prije oporezivanja (242+243)	244		4581	23058
	14. Poreski rashod perioda (246+247)	245		-9373	2724
721	1. Tekući porez na dobit	246			
722	2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	247		-9373	2724
	15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (244-245)	248		13954	20334
	VI. Bruto rezultat drugih stavki rezultata /povezanih sa kapitalom / (250 do 257)	249			
330	1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava	250			
331	2. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja	251			

332	3. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala	252			
333	4. Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova definisanih naknada aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada	253			
334	5. Promjene učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva	254			
335	6. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje	255			
336	7. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	256			
337	8. Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka	257			
	VII. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda u vezi sa drugim stavkama rezultata /povezanim sa kapitalom/	258			
	VIII. Neto rezultat drugih stavki rezultata povezanih sa kapitalom/ (249-258)	259			
	IX. Neto sveobuhvatni rezultat (248+259)	260		13954	20334
	X. Zarada po akciji	261			
	1. Osnovna zarada po akciji	262			
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	263			
	XI. Neto rezultat koji pripada vlasnicima matičnog pravnog lica	264			
	XII. Neto rezultat koji pripada učešćima koji ne obezbjeđuju kontrolu	265			

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG" broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema 29.05.2025.

Datum obrade 29.05.2025.

Datum štampe 29.05.2025.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Ljiljana Šćepanović Bošković

M.P.

Odgovorno lice

Marinela Đuretić

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE - direktna metoda

u periodu od 01.01.2024. do 31.12.2024. godine

Broj iskaza

109218/2024

Popunjava pravno lice	
Matični broj: 02039460	Šifra djelatnosti: 9104
Popunjava: Ljiljana Šćepanović Bošković	
Naziv: "JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE" PODGORICA	
Sjedište: RADOMIRA IVANOVIĆA BR. 2 , PODGORICA, CRNA GORA	

Pozicija	Red. br	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	5219456	4856242
1. Prodaja i primljeni avansi	302	3942230	3713013
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303		
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	1277226	1143229
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	5009815	4615064
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	956179	807561
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	307	3931246	3668659
3. Plaćene kamate	308	2090	2493
4. Porez na dobitak	309		
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	120300	136351
III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	209641	241178
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	312		
1. Prodaja akcija i udjela (neto prilivi)	313		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	314		
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	315		
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	316		
5. Primljene dividende	317		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	318	44719	193098
1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)	319		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	320	44719	193098
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	321		
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I -II)	322	-44719	-193098
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	323	289	
1. Uvećanje osnovnog kapitala	324		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	325		
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	326	289	
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	327	185542	302429

1. Otkup sopstvenih akcija i udjela	328		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	329	185542	302429
3. Finansijski lizing	330		
4. Isplaćene dividende	331		
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	332	-185253	-302429
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	333	-20331	-254349
E. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	334	325100	579449
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	335		
G. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	336		
H. GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335-336)	337	304769	325100

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG" broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema 29.05.2025.

Datum obrade 29.05.2025.

Datum štampe 29.05.2025.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Ljiljana Šćepanović Bošković

M.P.

Odgovorno lice

Marinela Đuretić

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
u periodu od 01.01.2024. do 31.12.2024. godine

Broj iskaza
109218/2024

Popunjava pravno lice	
Matični broj: 02039460	Šifra djelatnosti: 9104
Popunjava: Ljiljana Šćepanović Bošković	
Naziv: "JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE" PODGORICA	
Sjedište: RADOMIRA IVANOVIĆA BR. 2 , PODGORICA, CRNA GORA	

Po zi cija	Opis	Red broj	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309	Red broj	Ostali kapital	Red broj	Neuplaćeni upisani kapital (grupa 31)	Red broj	Emisiona premija (rn 320)	Red broj	Rezerve (rn 321, 322)	Red broj	Revaloriza cione rezerve (grupa 33)	Red broj	Neraspore đena dobit (grupa 34)	Red broj	Gubitak (grupa 35)	Red broj	Otkupljene sopstvene akcije udjeli (rn 237)	Red broj	Ukupno (kol. 2+3+4+5+6 +7+8-9-10)
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11
1.	Stanje na dan 01.01. _____ godine	401	1	410		419		428		437	1481506	446	1656787	455	887268	464	1938432	473		482	2087130
2.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	402		411		420		429		438	-938	447	20335	456		465		474		483	19397
3.	Korigovano početno stanje na dan 01.01. _____ godine (r.br. 1+2)	403	1	412		421		430		439	1480568	448	1677122	457	887268	466	1938432	475		484	2106527
4.	Neto promjene u _____ godini	404		413		422		431		440		449		458		467		476		485	
5.	Stanje na dan 31.12. _____ godine (r.br. 3+4)	405	1	414		423		432		441	1480568	450	1677122	459	887268	468	1938432	477		486	2106527
6.	Efekti retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	406		415		424		433		442		451		460		469		478		487	
7.	Korigovano početno stanje na dan _____ godine (r.br. 5+6)	407	1	416		425		434		443	1480568	452	1677122	461	887268	470	1938432	479		488	2106527

8.	Neto promjene u _____godini	408		417		426		435		444		453		462	13954	471	21613	480		489	-7659
9.	Stanje na dan 31.12. _____godine (r.br. 7+8)	409	1	418		427		436		445	1480568	454	1677122	463	901222	472	1960045	481		490	2098868

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG" broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema 29.05.2025.

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih iskaza

Odgovorno lice

Datum obrade 29.05.2025.

Ljiljana Šćepanović Bošković

M.P
.

Marinela Đuretić

Datum štampe 29.05.2025.

1. OPŠTI PODACI O DRUŠTVU

Svoju djelatnost Društvo obavlja pod nazivom „Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore “- Podgorica, (u daljem tekstu Društvo).

Dana 03.06.2003. godine u Centralnom registru privrednih subjekata u Podgorici, Društvo je registrovano kao ustanova za djelatnost botaničkih i zooloških vrtova i nacionalnih parkova, sa sjedištem u Podgorici i registarskim brojem 5-80013171/001. Posljednja promjena podataka u Centralnom registru Privrednih subjekata u Podgorici izvršena je 25.09.2024. godine, registracijom promjene podataka, pod registracionim brojem 5-80013171/20

Društvo je za godinu koja se završava na dan 31.12.2024. obavljalo privrednu djelatnost sa sledećim registracionim oznakama:

Pun naziv Društva: „JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE” - Podgorica;

Skraćeni naziv: JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE;

Mjesto: Podgorica;

Adresa: Trg Bećir Bega Osmanagića br 16;

Šifra osnovne djelatnosti: 9014;

Naziv osnovne djelatnosti: djelatnost botaničkih i zooloških vrtova i nacionalnih parkova;

Matični broj: 02039460;

Poreski identifikacioni broj: 02039460;

PDV broj: 30/31-02889-1;

Oznaka i broj rješenja u Centralnom registru privrednih subjekata: 80013171;

Prosječan broj zaposlenih u 2024. godini je bio 346, dok je na dan 31. 12. 2023. bilo zaposleno 346 lice.

U skladu sa članom 5. Zakona o računovodstvu ("Službeni list CG", br. 145/21) Društvo je razvrstano kao srednje pravno lice.

Finansijsko računovodstvo odvija se preko softvera za obradu podataka i obuhvata sve bitne elemente za analitičko i sintetičko sagledavanje poslovnih promjena. Glavna knjiga finansijskog računovodstva odgovara načelima urednog knjigovodstva.

Finansijski iskazi su odobreni za izdavanje od strane Upravnog odbora i Izvršnog direktora dana 28.05.2025 godine.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA

2.1. Osnove za sastavljanje finansijskih iskaza

2.1.1. Izjava o usaglašenosti

Finansijski iskazi Društva su sastavljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Službeni list CG", br. 145/21) i drugim računovodstvenim propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori.

2.1.2. Uticaj i primjena novih i revidiranih MSFI i MRS

Priloženi finansijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu MRS odnosno MSFI koji su bili u primjeni na dan 1. januara 2013. godine i na njima zasnovanim propisima o računovodstvu Crne Gore.

Na osnovu Zakona o računovodstvu, Društvo je u obavezi da sastavlja finansijske iskaze po MRS - Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno po MSFI- Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, koje je objavio IASB - Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i utvrdio i objavio organ državne uprave nadležan za poslove finansija, odnosno pravno lice kojem je povjereno vršenje tih poslova, koje je od odgovarajućeg organa IFAC- Međunarodna federacija računovođa, dobilo pravo na prevod i objavljivanje. Nadležno pravno lice kome su povjereni poslovi računovodstva u navedenom smislu je Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore.

Do datuma sastavljanja finansijskih iskaza za 2024. godinu izvršen je prevod i objavljivanje zvaničnih tekstova MRS/MSFI koji su na snazi za računovodstvene periode koji počinju 01. januara 2009. godine ili kasnije, ne uključujući izmjene koje još nisu stupile na snagu. Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore, kao nadležno pravno lice, 12.07.2022. godine izdao je obavještenje u kome je navedeno da od prevedenih i zvaničnih tekstova MSFI u Crnoj Gori, MSFI 16-Lizing i MSFI 14-Regulisana vremenska razgraničenja se primjenjuje od 01.01.2021. godine, a od 01.01.2024 godine je stupila na snagu zvanična primjena MSFI 9 (za privredu) i MSFI 15.

Rukovodstvo Društva analizira promjene u važećim Standardima i tumačenjima, kao i novousvojene Standarde i tumačenja i nakon ustanovljavanja Standarda i tumačenja koji su relevantni za Društvo, ima namjeru da iste primjeni u sastavljanju finansijskih izvještaja nakon što oni budu obavezni za primjenu u Crnoj Gori. Rukovodstvo Društva je izabralo da primjeni Standarde na način kako je to navedeno u obavještenju Instituta serifikovanih računovođa od 12.07.2022. godine.

S obzirom na naprijed navedeno i na to da pojedina zakonska i podzakonska regulativa propisuje računovodstvene postupke koji u pojedinim slučajevima odstupaju od zahtjeva MSFI, računovodstveni propisi u Crnoj Gori mogu odstupati od zahtjeva MSFI, što može imati uticaj na realnost i objektivnost priloženih finansijskih iskaza. Shodno tome, priloženi finansijski iskazi se ne mogu smatrati finansijskim iskazima sastavljenim u potpunoj saglasnosti sa MSFI na način kako je to definisano odredbama MRS 1 »Prezentacija finansijskih izvještaja«.

2.2. Prezentacija finansijskih iskaza

Finansijski iskazi su prikazani u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica (Sl.list CG br. 11/20, 39/21, 13/2022 i ispravka sl.broj. 139/2022 od 16.12.2022. godine).

Finansijski iskazi Društva su iskazani u evrima (EUR), osim ukoliko nije drugačije navedeno. Evro predstavlja zvaničnu izvještajnu valutu u Crnoj Gori i to je istovremeno i funkcionalna valuta Društva.

Uporedni podaci prikazani su u EUR-ima na dan 31. decembar 2023. godine. U prikazu podataka obezbeđena je uporedivost na svakoj bilansnoj poziciji, za iskaze o finansijskoj poziciji (Bilans stanja) iskaz o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha).

2.3. Računovodstveni metod

Finansijski iskazi su sastavljeni po metodu prvobitne nabavne vrijednosti (istorijskog troška), osim ukoliko MSFI ne zahtijevaju drugačiji osnov vrednovanja na način opisan u računovodstvenim politikama.

2.4. Promjene u računovodstvenim politikama

Računovodstvene politike date u nastavku Društvo konzistentno primjenjuje u svim periodima prezentiranim u ovim finansijskim iskazima.

2.5. Koncept nastavka poslovanja

Finansijski iskazi su pripremljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, što podrazumijeva da će Društvo nastaviti svoje poslovanje i u budućnosti.

2.6. Prva primjena MSFI 9 i MSFI 15

U skladu sa odlukom Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore, Društvo je za potrebe pripreme finansijskih iskaza na dan i za godinu koja se završila 31.12.2024. godine primijenilo standarde MSFI 9- Finansijski instrumenti i MSFI 15-Poslovni prihodi od ugovora sa kupcima. Pri tom, Društvo se opredijelilo za kumulativni pristup koji ne zahtijeva korekciju uporednih podataka za efekte prve primjene ovih standarda. Efektivni datum prve primjene ovih standarda je 01.01.2024. godine. Analiza efekata prve primjene data je u nastavku.

Prva primjena MSFI 9 (Finansijski instrumenti)

MSFI 9 utvrđuje zahtjeve za priznavanje i mjerenje finansijske imovine, finansijskih obaveza i nekih ugovora o kupovini ili prodaji nefinansijske imovine. MSFI 9 zamjenjuje MRS 39 Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje.

Klasifikacija i odmjeravanje

Finansijska sredstva po MSFI 9 se klasifikuju u tri osnovne kategorije: naknadno odmjerena po amortizovanoj vrijednosti, fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat ili fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Klasifikacija zavisi od poslovnog modela entiteta za upravljanje finansijskim sredstvima i karakteristika ugovornih tokova gotovine finansijskog sredstva. Društvo ne posjeduje derivatna finansijska sredstva ili

obaveze koja bi zahtijevala primjenu računovodstva hedžinga. Obzirom da Društvo nema kompleksna finansijska sredstva i da se ona najčešće drže do dospeljeća odnosno naplate, primjena MSFI 9 nije imala značajnog uticaja na klasifikaciju finansijskih sredstava u finansijskim izvještajima Društva.

Usvajanje MSFI 9 nije imalo značajnog uticaja na računovodstvene politike Društva koje se odnose na finansijske obaveze.

Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava

Novi model umanjenja vrijednosti Društvo primjenjuje na finansijsku imovinu na način da se model „nastalih gubitaka“, iz MRS 39 zamjenjuje modelom „očekivanih kreditnih gubitaka“. Za potrebe procjene očekivanih kreditnih gubitaka Društvo koristi matrice ispravke vrijednosti formirane na bazi istorijskog kretanja naplativosti potraživanja. Društvo je sprovedo analizu efekata koje primjena ECL modela ima na stanje na dan 01.01.2024 godine. Na bazi sprovedene analize utvrđeno je da prva primjena MSFI 9 nema materijalno značajan uticaj na umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava.

Umanjenje finansijske imovine - ispravka finansijske imovine za očekivani kreditni gubitak (u daljem tekstu ECL). Društvo, na osnovu predviđanja, procenjuje ECL za dužničke instrumente mjerene po principu amortizacionog troška (osim kredita datih zaposlenima) i za ugovornu imovinu. Društvo mjeri ECL i priznaje neto gubitke od umanjenja vrijednosti finansijskih i ugovornih sredstava na svaki datum izvještavanja.

Mjerenje ECL odražava: (i) nepristrasan i vjerovatnoćom ponderisan iznos koji se utvrđuje vrijednovanjem niza mogućih ishoda, (ii) vremensku vrijednost novca i (iii) sve razumne i podržane informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova i napora na kraju svakog perioda izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih uslova. Dužnički instrumenti mjereni u AC, trgovinska i druga potraživanja, dati zajmovi i ugovorna imovina predstavljeni su u izvještaju o finansijskom položaju umanjenom za ispravku ECL-a. Društvo primjenjuje pojednostavljeni pristup za umanjenje trgovanja i potraživanja od zakupa. Za ostala finansijska sredstva Društvo primenjuje model umanjenja vrijednosti zasnovan na tri nivoa promjena u kreditnom kvalitetu od početnog priznavanja. Finansijski instrument koji kod početnog priznavanja nije umanjen kreditom klasifikovan je kao Faza 1. Finansijska imovina u Fazi 1 ima svoj ECL izmjeren u iznosu jednakom dijelu životnog doba ECL koji je rezultat nepodmirenih događaja koji su mogući u narednih 12 mjeseci ili do ugovorenog dospeljeća, ako je kraće („12 mjeseci ECL“). Ako Društvo identifikuje značajan porast kreditnog rizika od početnog priznavanja, sredstvo se prenosi u Fazu 2 i njegova ECL se mjeri po ECL-u tokom životnog vijeka, odnosno do ugovornog dospeljeća, ali uzimajući u obzir očekivana plaćanja unaprijed, ako postoji („Doživotna ECL“). Ako Društvo utvrdi da je finansijsko sredstvo obezvrijeđeno (korisnik kasni sa plaćanjima, kompanija je u finansijskim problemima), sredstvo se prenosi u Fazu 3 i njegov ECL se mjeri kao doživotni ECL.

Kategoritacija, procenti ispravke i starost potraživanja od zaposlenih je kako slijedi:

A- Dobra aktiva- 0,5% ispravka, starost potraživanja do 30 dana

B1 - od 30 do 60 dana 2%

B2 - od 60 do 90 dana 7%

C1- od 90 do 120 dana - 15% ispravka

C2 - od 120 dana do 150 dana - 22%

D1 - od 150 do 180 dana - 32% ispravka

D2 - od 180 do 360 dana - 45% ispravka

E - od 360 dana - 100% ispravka

3.OSNOVNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Pravila procjenjivanja

Osnovne računovodstvene politike primijenjene prilikom sastavljanja godišnjeg računa za 2024. godinu su sljedeće:

3.1. Prihodi

Prihod se priznaje u bilansu uspjeha kada je povećanje ekonomskih koristi povezano sa povećanjem sredstva ili smanjenjem obaveza koje mogu pouzdano da se izmjere, odnosno da priznavanje prihoda nastaje istovremeno sa priznavanjem povećanja sredstava ili smanjenja obaveza.

Prihodi su bruto prilivi ekonomskih koristi u određenom periodu, koji se ostvaruju iz redovnih aktivnosti Društva, kada ovi prilivi dovode do povećanja njegovog kapitala, osim onih povećanja koji se odnose na unose vlasnika u kapital. Pod prilikom se podrazumjeva i neto priliv ekonomske koristi nastao prodajom materijala i stalnih sredstava (dobici).

3.2. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi uključuju sve troškove direktno vezane za izvršenje osnovne djelatnosti Društva.

Priznavanje rashoda vrši se istovremeno sa priznavanjem prihoda radi kojih su ti rashodi nastali (princip sučeljavanja prihoda i rashoda), odnosno priznati rashodi direktno se povezuju sa priznatim prihodima u poslovnom rezultatu obračunskog perioda. Rashodi se priznaju u obračunskom periodu i onda kada je nastala obaveza a nema uslova da se priznaju kao bilansna pozicija imovine.

3.3. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi i rashodi obuhvataju prihode od kamata po osnovu potraživanja i plasmana kao i rashode kamata. Prihodi i rashodi od kamata se iskazuju u momentu obračuna prema ugovorenim kamatnim stopama.

Finansijski prihodi i rashodi obuhvataju pozitivne i negativne kursne razlike nastale po osnovu preračunavanja transakcija u stranoj valuti, kao i monetarne aktive i pasive.

Takođe, prihodi po osnovu dugoročno uložених sredstava u preduzeća i banke iskazuju se u bilansu uspjeha kao finansijski prihodi u periodu u kome su nastali.

3.4. Troškovi zarada i ostali lični rashodi

U skladu sa propisima Crne Gore, Društvo je u obavezi da obustavi i uplati, u ime zaposlenih, doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima.

Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Nakon izvršenih uplata doprinosa, Društvo nema daljih zakonskih obaveza u pogledu budućeg plaćanja doprinosa ukoliko fond nema dovoljno sredstava da isplati sve beneficije zaposlenima koji su se penzionisali. Više plaćeni doprinosi se priznaju kao sredstvo u iznosu koji se može refundirati ili u iznosu za koji se može umanjiti buduća obaveza za plaćanje doprinosa.

3.5. Porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 12/02, 80/04 i "Sl. list C G", br. 40/08, 86/09, 73/10, 40/11, 14/12, 61/13, 55/16, 146/21, 152/22, 28/23, 125/23 i 88/2024.). Konačni iznos obaveze poreza na dobit utvrđuje se primjenom progresivnih poreskih stopa u zavisnosti od iznosa poreske osnovice utvrđene u poreskom bilansu Društva. Poreska osnovica prikazana u poreskom bilansu uključuje dobit prikazanu u zvaničnom bilansu uspjeha koji se koriguje za stalne razlike koje su definisane propisima o oporezivanju Crne Gore. Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u Bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda po odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (čl. 8 i 9 za usklađivanje prihoda i čl. 10 do 24 za usklađivanje rashoda).

Propisi u Crnoj Gori ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od 5 godina.

3.6. Odloženi porez na dobit

Odložena poreska obaveza je iznos poreskih obaveza koje će biti plaćene u budućim periodima. Odložene poreske obaveze nastaju usled različitog načina utvrđivanja računovodstvene i oporezive dobiti. Odloženi porez utvrđuje se primjenom važeće ili očekivane poreske stope na oporezive privremene razlike.

Porezi i doprinosi i druge zakonske obaveze koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge zakonske obaveze koje ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze i doprinose koji se plaćaju po republičkim i opštinskim propisima. Ovi porezi i doprinosi su iskazani u bilansu uspjeha u okviru ostalih poslovnih rashoda.

3.7. Nekretnine, postrojenja i oprema

Ova imovina obuhvata zemljište, građevinske objekte, postrojenja i opremu, ostala sredstva čiji je očekivani vijek upotrebe duži od jedne godine.(knjige u biblioteci, djela likovnih umetnika, spomenike kulturne i istorijske spomenike) i nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi, avanse date za njihovu nabavku i ulaganje na tuđim nekretninama i postrojenjima. Početno priznavanje vrši se po nabavnoj vrijednosti koju čini fakturna vrijednost nabavljenih sredstava, uvećana za sve zavisne troškove nastale do njihovog stavljanja u upotrebu.

Ukoliko knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme odstupa od tržišne vrijednosti, u skladu sa paragrafom 31 MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, procjena se vrši po poštenoj vrijednosti. Pozitivni efekti procjene evidentiraju se u korist revalorizacione rezerve. Negativni efekti procjene smanjuju revalorizacionu rezervu a ako revalorizaciona rezerva ne postoji, negativni efekti procjene terete rashode obezvređenja.

Građevinski objekti, postrojenja i oprema amortizuju se u toku korisnog vijeka.

Amortizacija nekretnina postrojenja i opreme se obračunava na nabavnu odnosno procjenjenu, poštenu vrijednost na početku godine kao i na nekretnine, postrojenja i opremu stavljen u upotrebu u toku godine, primjenom proporcionalnog metoda u toku procjenjenog korisnog vijeka upotrebe sredstava.

3.8. Amortizacija i rezervisanja

Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina i opreme obračunava se proporcionalnom metodom primjenom stopa koje se utvrđuju na osnovu procijenjenog korisnog vijeka upotrebe sredstava.

Prema pravilniku o računovodstevnim politikama amortizacija se obračunava počevši od narednog mjeseca za novonabavljena osnovna sredstva primjenom sledećih amortizacionih stopa:

Amortizacione stope:

%

Poslovne i uprave zgrade od tvrdog materijala, stanovi, asfaltne i parking površine, pristaništa	2,50
Montažne zgrade, vodovod i podzemni rezervoari	5,00
Rasadnik, ribnjak, motorna vozila i čamci, putnički automobili, telefonske centrale, ugostiteljska oprema, oprema za vršenje djelatnosti u šumarstvu, kancelarijski namještaj, Sporadni građevinski objekti, kamioni, cistijerne, vučna vozila, tegljači, motocikli, mopedi, džipovi, kombi vozila, mjerni, kontrolni uređaji, uređaji i ostala oprema za čišćenje i održavanje, informatička oprema, klima uređaji	10,00
Nematerijalna ulaganja, telefonske garniture i telefonski aparati, Specijalni i univerzalni alat	15,00
	20,00

3.9. Zalihe

3.9.1. Zalihe materijala, rezervnih djelova i inventara sa jednokratnim otpisom i robe procenjuju se po nabavnoj vrijednosti, koja obuhvata fakturnu vrijednost dobavljača i zavisne troškove nabavke. Neto fakturna vrijednost je fakturna vrijednost umanjena za popuste i rabate. Obračun izlaza zaliha materijala i rezervnih djelova, sitnog inventara vrši se po FIFO metodi. Obračun izlaza, prodaje zaliha robe, vrši se po FIFO metodi.

Zalihe materijala, rezervnih djelova, sitnog inventara i robe koje nemaju upotrebnu vrijednost, kao i zalihe koje po kvalitetu ne odgovaraju standardima otpisuju se na teret rashoda perioda.

3.9.2 Dati avansi za zalihe i usluge obuhvataju avanse date za nabavku materijala, robe i usluga, zaduženjem ovog računa u korist računa sa kojeg je izvršeno plaćanje avansa. Ukoliko postoji vjerovatnoća da Društvo neće biti u stanju da realizuje sve dospjele iznose datih avansa prema ugovorenim uslovima, vrši se ispravka vrijednosti datih avansa.

3.10. Kratkoročna potraživanja

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od kupaca u zemlji i inostranstvu, potraživanja iz specifičnih poslova, druga potraživanja, potraživanja za više plaćen porez na dobit i potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost.

Kratkoročna potraživanja od kupaca se vrednuju po vrijednosti iz originalne fakture. Osnov za izdavanje fakture je dokaz da je usluga izvršena. Ako je vrijednost u fakturi iskazana u drugoj valuti, vrši se preračunavanje u EUR po kursu važećem na dan transakcije. Promjena kursa od dana transakcije do datuma

naplate potraživanja iskazuie se kao kursna razlika, u korist finansijskih prihoda ili rashoda u skladu sa MRS 21-Efekti promjena deviznih kurseva.

Ispravka vrijednosti potraživanja se vrši prema MSFI 9 - Finansiiski instrumenti. MSFI 9 koji je u primjeni od 01.01.2024 godine , utvrđuje zahtjeve za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza

Indirektan otpis, odnosno ispravka vrijednosti potrazivanja od kupaaca na teret rashoda perioda preko računa „ispravke vrijednosti” vrši se kod potraživanja od kupaca kod kojih ie od roka za naplatu prošlo najmanje 12 mjeseci.

Odluku o indirektnom otpisu,odnosno ispravci vrijednosti potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrijednosti na predlog Komisiiie za popis donosi UO.

3.11. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima podrazumijevaju se gotovina u blagajni, depoziti po viđenju kao i kratkoročna visoko likvidna ulaganja koja se mogu brzo konvertovati u poznate iznose gotovine, uz beznačajan rizik od promjene vrijednosti.

3.12. Aktivna vremenska razgraničenja obuhvataju unapred obračunate troškove (troškovi koji se odnose na budući obračunski period), potraživanja za nefakturisani prihod, razgraničene troškove po osnovu obaveza (unaprijed obračunate kamate, na primjer) i ostala aktivna vremenska razgraničenja.

3.13. Kapital obuhvata: osnovni kapital, ostali osnovni kapital, emisionu premiju, rezervni kapital (zakonske i statutarne rezerve), revalorizacione rezerve, nerealizovane dobitke po osnovu hartija od vrijednosti, neraspoređenu neto dobit ranijih ili tekuće godine i upisani neuplaćeni kapital.

Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrijednosti i gubitak iz ranijih godina i tekuće godine su ispravka vrijednosti kapitala.

Kapital i gubitak unose se u bilans u visini nominalne knjigovodstvene vrijednosti.

Revalorizaciona rezerva se smanjuje u korist neraspoređene dobiti ranijih godina kada se

- sredstvo od koga potiče revalorizaciona rezerva u potpunosti amortizuje ili prodaje po cijeni iznad sadašnje vrijednosti,
- za iznos gubitka prodatog sredstva od koga potiče revalorizaciona rezerva do visine revalorizacione rezerve.

Gubitak iznad vrijednosti kapitala je razlika između ukupnog gubitka i kapitala.

3.14. Dugoročna rezervisanja predstavljaju obaveze za pokriće troškova i rizika proisteklih iz prethodnog poslovanja koji će se pojaviti u narednim godinama a odnose se na:

- rezervisanja za troškove u garantnom roku,
- rezervisanja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava,
- rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih, i

- ostala rezervisanja za vjerovatne troškove (sudske troškove).

Ova rezervisanja Društvo procjenjuje na bazi stvarno očekivanih troškova, a smanjuju se u momentu nastanka troškova za koje je izvršeno rezervisanje. Neiskorištena dugoročna rezervisanja ukidaju se u korist ostalih prihoda.

3.15. Dugoročne obaveze obuhvataju obaveze po dugoročnim kreditima i dugoročne obaveze po finansijskom lizingu. Dugoročne obaveze iskazuju se u nominalnoj neisplaćenju vrijednosti a u stranoj valuti iskazuju se po srednjem kursu strane valute na dan bilansa ili po kursu ugovorenom sa kreditorom. Dugoročne obaveze sa valutnom klauzulom vrednuju se takođe po srednjem kursu na dan bilansa valute utvrđene valutnom klauzulom.

3.16. Odložene poreske obaveze kvantificiraju se u skladu sa Zakonom o porezu na dobit i MRS 12 - Porez na dobit, a evidentiraju se na teret poreskih rashoda perioda.

3.17. Dugoročni odloženi prihod i primljene donacije obuhvataju primljene donacije i državna davanja u slučaju kada se od države dobijaju uslovi koji tek treba da se ispune a u skladu sa MRS 20 i ostalim relevantnim MSFI. Ova davanja se ne priznaju odmah kao prihod već postepeno u mjeri u kojoj se ispunjavaju postavljeni uslovi.

3.18. Zajmovi

Zajmovi od pravnih lica iskazani su po nominalnoj vrijednosti. Za pozajmljena sredstva je ugovorena kamata.

3.19. Obaveze iz poslovanja obuhvataju primljene avanse, depozite i kaucije, dobavljače, izdate mjenice i čekove povjeriocima i obaveze iz specifičnih poslova. Obaveze iz poslovanja iskazuju se u neplaćenju iznosu a u stranoj valuti iskazuju se po srednjem kursu na dan bilansa.

3.20. Ostale kratkoročne obaveze

3.21.1 Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada obuhvataju neto zarade i naknade zarade, kao i naknade zarada koja se refundiraju i poreze i doprinose po navedenim osnovama na teret zaposlenog i na teret poslodavca.

3.21.2. Druge obaveze obuhvataju obaveze za kamate, troškove finansiranja, dividende, za učešće u dobitku, obaveze prema zaposlenima, članovima upravnog i nadzornog odbora, obaveze prema fizičkim licima za naknade prema ugovorima i ostale obaveze.

3.22. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda obuhvataju obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost, obaveze za akcize, obaveze za poreze, carine i druge dažbine, obaveze za doprinose na teret troškova i ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine.

3.23. Obaveze po osnovu za porez na dobit obuhvataju neplaćeni porez na dobit koji je utvrđen u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

4. OBJELODANJIVANJA UZ FINANSIJSKE ISKAZE

4.1. Prihodi

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Poslovni prihodi	3.942.230	3.713.013
Prihodi od prodaje		
Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	1.277.224	1.143.229
	5.219.454	4.856.242

4.2. Ostali prihodi

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	1.557	9.242
Prihodi od smanjenja obaveza	3.824	-
Prihodi od ispravke greške ranijih perioda	861	746
	6.378	9.988

4.3. Troškovi nabavne vrijednosti i troškovi materijala

	(u Eur)	
	2024.	2023.
Nabavna vrijednost prodate robe	11.841	17.696
Troškovi kancelarijskog i pomoćnog materijala	241.083	128.642
Troškovi goriva i energije	141.165	146.791
	394.089	293.129

4.4. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

	2024.	(u Eur) 2023.
Troškovi zarada i naknada zarada neto	3.169.258	2.842.858
Troškov i poreza i doprinosa na zarade na teret poslodavca	871.084	850.370
	4.040.342	3.693.228

4.5. Troškovi amortizacije

	2024.	(u Eur) 2023.
Troškovi amortizacije građevinskih objekata	80.511	80.414
Troškovi amortizacije opreme	47.871	82.805
Troškovi amortizacije nematerijalnih ulaganja	11.152	8.989
Troškovi amortizacije vozila i plovila	87.592	45.667
Troškovi amortizacije inventara	7.618	171
Ukupni troškovi amortizacije	234.744	218.046

4.6. Troškovi rezervisanja

	2024.	(u Eur) 2023.
Troškovi rezervisanja za sudske sporove	88.944	114.000
Troškovi rezervisanja za otpremnine za penzije	6.577	17.440
Troškovi rezervisanja za jubilarne nagrade	3.524	4.580
Ukupni troškovi rezervisanja	99.045	136.020

4.7. Ostali poslovni rashodi

	2024.	(u Eur) 2023.
Troškovi zakupa	78.822	66.652
Troškovi mobilne telefonije	17.944	25.578
Ostali nematerijalni troškovi	129.281	206.181
Troškovi osiguranja	31.876	25.440
Troškovi advokatskih usluga	54.527	36.035
Troškovi komunalnih usluga	9.041	29.894
Troškovi reprezentacije	10.324	16.037
Troškovi provizije banaka.	25.865	21.433
Ostali troškovi neproizv.usluga	50.641	32.845
	408.321	460.095

4.8. Ostali rashodi iz poslovanja

	2024.	(u Eur) 2023.
Rashodi od otpisa	15.727	18.219
Rashodi po osnovu isp.greške prethodnog perioda	16.537	13.155
	32.264	31.374

4.9. Finansijski prihodi i rashodi

(u Eur)

	2024.	2023.
Prihodi od kamata		
Prihodi od kamata	0	0
Drugi finansijski prihodi	289	0
Rashodi kamata		
Rashodi kamata	2.090	2.493
Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja	8.742	8.509
Neto finansijski prihod	(10.543)	(11.002)

4.99. Rezultat prije oporezivanja

(u Eur)

	2024.	2023.
Neto dobit / Gubitak	4.581	23.058
Dobitak / Gubitak	4.581	23.058

5. Nekretnine i oprema

(u Eur)

Nabavna vrijednost	Zemljište	Objekti	Oprema	Nematerijalna ulaganja	Oprema u pripremi	Ukupno
Stanje 1.01.2024. godine	652.432	2.094.153	961.936	40.194	1.037	3.749.753
Nabavke tokom 2024. godine	-	46.513	167.375	32.343	-	246.231
Otuđenja tokom 2024. godine	-	-	-	-	-	-
Ispravka vr. 2024. godine	-	91.064	148.260	11.152	-	250.476
Stanje 31.12.2024. godine	652.432	2.049.602	981.051	61.386	1.037	3.745.508
Sadašnja vrijednost 31.12.2024. godine	652.432	2.049.602	980.828	61.386	1.037	3.745.508
Sadašnja vrijednost 31.12.2023. godine	652.432	2.094.153	961.936	40.194	1.037	3.749.753

Procjena imovine Društva na datum 31.12.2022. godine urađena je od strane društva za reviziju, kontroling i konsalting „HLB MONT AUDIT“ DOO iz Podgorice.

5.1. Zalihe

(u Eur)

	31. decembra 2024.	31. decembra 2023.
I Zalihe materijala - (1 do 6)	51.904	59.896
1.Zalihe sirovina i materijala	28.730	34.508
2.Sitan inventar	0	0
3.Ispravka vrijednosti sitnog inventara	0	0
I Sitan inventar(2-3)	0	0
4.Zalihe nedovršene proizvodnje	0	0
5.Zalihe gotovih proizvoda	23.174	25.388
3. Bruto dati avansi	1.400	2.528
4. Ispravka vrijednosti datih avansa	-	-
II Dati avansi - neto (1-2)	1.400	2.528
Ukupno zalihe i dati avansi (I+II)	53.304	62.424

Na dan 31. decembar 2024.godine zalihe Društva se uglavnom odnose na zalihe suvenira u suvenirnicama Javnog preduzeća za nacionalne parkove i u magacinu.

5.2. Kratkoročna potraživanja

Opis potraživanja	31.12.2024.	31.12.2023.
I Potraživanja		
1.Kupci u zemlji	71.369	96.243
2.Kupci u inostranstvu	3.069	266
3.Potraživanja za više plaćen porez na dobit	24.558	24.558
4. Potraživanja po osnovu PDV-a	2.521	0
5. Ostala potraživanja	9.202	6.669
I Ukupno (1 do 5):	107.650	127.736
II Gotovina i gotovinski ekvivalenti	304.769	325.100
III AVR	341	1.879

5.3. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

(u Eur)

	2024.	2023.
Gotovina u blagajni	1.266	998
Stanje na računima kod poslovne banke	303.503	324.027
Ostala novčana sredstva	0	75
	304.769	325.100

Društvo je obavljalo finansijsko poslovanje u 2024. godini preko sljedećih glavnih računa otvorenih kod poslovnih banaka u zemlji:

	Broj računa	Stanje na dan 31.12.2024.
HIPOTEKARNA BANKA	520-41707-84	163.266,03
NLB BANKA	530-19495-19	14.211,89
CKB BANKA	510-87181-09	17.427,36
CKB BANKA	510-5848-53	38.996,16
CKB-BANKA	510-207937-36	58.739.89
PRVA BANKA	535-18253-28	9.852,27

Društvo je u skladu sa članom 21. Zakona o računovodstvu usaglasilo stanje novčanih sredstava sa bankama kod kojih je obavljalo svoje poslovanje.

5.4. Aktivna vremenska razgraničenja

EUR-a

Opis	31.12.2024.	31.12.2023.
Aktivna vremenska razgraničenja	341	1.879

Na dan 31.12.2024. godine društvo je iskazalo Aktivna vremenska razgraničenja u iznosu od 341 EUR-a koja se odnose na potraživanja od donatora.

5.5. Kapital

Iznos (u Eur)

Državni kapital	1
Statutarne rezerve	1.481.506
revalorizacije rezerve	1.655.849
neraspoređeni gubitak prethodnih godina	(1.038.488)
neraspoređena dobit prethodnih godina	20.335
dobitak tekuće godine	13.954
	2.098.868

U cilju usaglašavanja kapitala sa evidencijom u CRPS krajem 2022. godine donesena je odluka da se kapital, koji se prethodnih godina evidentirao kao državni kapital preknjiži u korist statutarne rezervi koje nije moguće otuđiti niti koristiti za pokriće gubitaka. Procjenom imovine stvorene su pozitivne revalorizacije rezerve. Promjene na kapitalu u toku 2024. godine odnose se na gubitak ostvaren poslovanjem u toku kalendarske godine.

5.6. Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze

EUR-a

	31. decembra 2024.	31. decembra 2023.
1. Dugoročna rezervisanja	425.899	431.685

2. Ostale dugoročne obaveze -reprogram poreskog duga	280.941	433.363
Ukupno (1+2)	706.840	865.047

Dugoročna rezervisanja se odnose na rezervisanja za otpremnine zaposlenih u iznosu 94.907,79 eura i rezervisanje za jubilarne nagrade u iznosu 30.991,50 eura shodno izvještaju ovlaštenog aktura, kao i rezervisanja po osnovu mogućeg gubitka sudskih sporova u iznosu 300.000 eura shodno procjeni pravnog zastupnika Društva. Društvo je izvršilo rezervisanja za sporove čiji je gubitak procijenjen sa vjerovatnoćom od 80% dok iznos od 200.000 eura za koje postoji manja vjerovatnoća da budu realizovani tokom narednog perioda nije rezervisalo.

Dana 06.09.2022. zaključen je sporazum o reprogramu poreskog potraživanja broj 17/01-2-2001/2-2022, zbog čega su obaveze za doprinose na zarade obuhvaćene tim sporazumom reprogramirane na period od 5 godina i klasifikovane kao dugoročne obaveze.

5.7. Odložene poreske obaveze

EUR-a

	31. decembra 2024.	31. decembra 2023.
Odložene poreske obaveze po osnovu (a do c)	273.714	283.086
a) revalorizacije obračunate po stopi poreza na dobitak (paragraf 61 i 62 MRS 12)	273.714	283.086
b) poslovnih kombinacija (paragraf 66 MRS 12)	-	-
c) po drugim osnovama	-	-
Ukupno:	273.714	283.086

Odložene poreske obaveze se odnose na privremene razlike između iznosa po osnovu poreske obaveze iskazanih u poreskom bilansu i iznosa u finansijskim iskazima Društva.

5.9. Dugoročni odloženi prihodi i primljene donacije

EUR-a

	31. decembra 2024.	31. decembra 2023.
1. Odloženi prihodi i primljene donacije	828.581	692.657
Ukupno	828.581	692.657

Kratkoročne obaveze

5.7.1. Kratkoročne finansijske obaveze prema licima koja nisu matična i povezana lica

	31. decembra 2024.	31. decembra 2023.
1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije	139.720	172.840
Ukupno obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije	139.720	172.840

Kratkoročne finansijske obaveze se odnose na dio poreskog reprograma koji dospijeva u roku od godinu dana 139.720,13 eura.

5.7.2. Kratkoročne obaveze iz poslovanja

	31. decembra 2024.	31. decembra 2023.
1. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	4.401	4.247
2. Obaveze prema dobavljačima	172.947	117.911
2.1 Dobavljači u zemlji	172.947	107.868
2.2 Dobavljači u inostranstvu	-	8.052
3. Obaveze po mjenicama	-	-
4. Obaveze prema matičnom i zavisnim pravnim licima	0	0
4.1 Dobavljači matično i zavisna pravna lica	-	-
4.2 Kratkoročne fin. obav. prema mat. i zav. prav. licima	-	-
5. Obaveze prema ostalim povezanim pravnim licima		
5.1 Dobavljači-ostala povezana pravna lica		
5.2 Kratkoročne fin. obav. prema ostalim pov. prav. licima	-	-
6. Ostale obaveze iz poslovanja, ostale kratkoročne obaveze i PVR	-14.186	24.576
Kratkoročne obaveze iz poslovanja (1 do 6)	163.162	146.734

Obaveze prema dobavljačima u zemlji prikazane su u narednoj tabeli:

Dobavljači u zemlji	Obaveza na dan 31.12.2024.	Struktura (%)
Solana Bajo Sekulic - Ulcinj	34.920,60	20,40%
Lovcen Osiguranje - Podgorica	14.987,85	8,75%
Elektro distribucija-Ulcinj-Sol - Ulcinj	13.287,87	7,76%
Jugopetrol Ad - Podgorica	11.471,47	6,70%
Grawe Osiguranje - Swiss Osiguranje Ad - Podgorica	9.676,52	5,65%
Merkator-International D.O.O. - Bijelo Polje	7.014,74	4,10%
Crnogorski Telekom A.D. - Podgorica	5.920,05	3,46%
Advokat Petar Martinovic - Cetinje	5.142,50	3,00%
Elektro distribucija Žabljak - Žabljak	4.811,10	2,81%
Pegasus Doo - Podgorica	4.810,37	2,81%
"Golbi" D.O.O. - Podgorica	4.798,06	2,80%
Doo G Tech - Podgorica	4.231,87	2,47%
Studio Lasso D.O.O. - Podgorica	3.916,77	2,29%
Dr Trade Doo - Podgorica	3.773,27	2,20%
"Voli Trade" Doo - Podgorica	3.285,68	1,92%
Bliss Gradnja Doo - Podgorica	3.025,00	1,77%
Cg News D.O.O. - Podgorica	2.480,50	1,45%
"Bianko-Nero" D.O.O. - Cetinje	2.221,14	1,30%
Elektro distribucija - Podgorica	2.131,97	1,25%
Tekom Promet Doo - Podgorica	1.945,11	1,14%
Double L - Podgorica	1.908,58	1,11%
Mg Soft Doo - Podgorica	1.512,50	0,88%
Omnioil Doo - Podgorica	1.363,56	0,80%
Feritas Doo - Plav	1.331,00	0,78%
Mt Consulting Doo - Podgorica	1.270,50	0,74%
Elektro distribucija Kolasin - Kolasin	1.237,82	0,72%
Efel Travel Doo - Cetinje	1.118,60	0,65%
"Moto Frigo Vujović" D.O.O. - Podgorica	1.089,00	0,64%
Promet Montaža Doo - Nikšić	1.089,00	0,64%
Dams Komerc - Podgorica	1.058,18	0,62%
Posta Cg - Podgorica	1.057,93	0,62%
OSTALI DOBAVLJAČI U ZEMLJI	13.308,73	7,77%
UKUPNO OBAVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA U ZEMLJI	171.197,84	100,00%

Iznos od 814 eura se odnosi na obavezu po osnovu prodaje šuma u državnoj svojini.

5.8.3 Ostale kratkoročne obaveze i PVR

	2024.	(u Eur) 2023.
Obaveze ze bruto zarade i doprinose na teret poslodavca	10.227	24.857
Obaveze za ostale naknade troškova zaposlenih i po osnovu ugovora o djelu	- 686	2.280 -
PVR	10.913	27.137

5.9. Obaveze po osnovu PDV i ostalih javnih prihoda

	2024.	(u Eur) 2023.
Ostale obaveze za poreze i druge dažbine	(24.413)	(2.561)
Obaveze po osnovu poreza na dobit	-	-
	(24.413)	(2.561)

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA
ZA 2024. GODINU

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Ovaj izvještaj je pripremljen u skladu sa odredbama **ZAKONA O RAČUNOVODSTVU** ("Službeni list Crne Gore", br.145/2021 i 152/2022).

Članom 12 navedenog zakona, između ostalog, definisano je sledeće:

„Veliko pravno lice, srednje pravno lice i pravno lice koje emituje hartije od vrijednosti i druge finansijske instrumente kojima se trguje na regulisanom tržištu, dužno je da sastavlja godišnji izvještaj menadžmenta i konsolidovani izvještaj menadžmenta.

Veliko pravno lice, srednje pravno lice i matično pravno lice koje je dužno da sastavlja konsolidovane finansijske iskaze i pravno lice koje emituje hartije od vrijednosti i druge finansijske instrumente kojima se trguje na regulisanom tržištu, dužno je da Poreskoj upravi dostavlja finansijske i konsolidovane finansijske izvještaje u skladu sa MRS i MSFI.

Godišnji izvještaj menadžmenta i konsolidovani izvještaj menadžmenta za akcionarska društva, velika pravna lica, osiguravajuća društva, banke i druge finansijske institucije, klirinško-depozitna društva, berze, investiciona društva, investicione fondove, društva za upravljanje investicionim fondovima, dobrovoljne penzione fondove, društva za upravljanje dobrovoljnim investicionim fondovima i druge kolektivne investicione šeme sadrži prikaz pravila korporativnog upravljanja koje koriste.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, srednja pravna lica nijesu dužna da u izvještaj menadžmenta uključe nefinansijske informacije.

Izvještaji iz st. 1 i 2 ovog člana dostavljaju se Poreskoj upravi do 31. marta, tekuće za prethodnu godinu.

Mikro i mala pravna lica nijesu dužna da sastavljaju izvještaj menadžmenta.“

**JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU**

SADRŽAJ

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE.....	4
2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA	5
3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	14
4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ.....	31
5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	32
6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA.....	39
7. POSLOVNE JEDINICE.....	39
8. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA	39
9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM	40
10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA	40
11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA	41

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

Nacionalnim parkovima upravlja Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore (JPNPCG). JPNPCG je osnovano 1992. godine sa sjedištem u Podgorici sa ciljem jedinstvenog upravljanja nacionalnim parkovima: Biogradska gora, Durmitor, Lovćen, Skadarsko jezero, od 2009. godine i Prokletije. JPNPCG je jedan pravni subjekt i shodno Zakonu o nacionalnim parkovima ("Sl. list CG", br. 28/14, 39/16 i 84/24) sprovodi aktivnosti na zaštiti, unapređenju i razvoju nacionalnih parkova, kao djelatnosti od javnog interesa. Ukupna površina koju obuhvataju nacionalni parkovi je 104.702 ha što predstavlja 7,58% teritorije Crne Gore.

Unutrašnje organizacione jedinice JP su: Nacionalni park Biogradska gora, Nacionalni park Durmitor, Nacionalni park Lovćen, Nacionalni park Skadarsko jezero i Nacionalni park Prokletije.

Radi obavljanja zajedničkih poslova i objedinjenih funkcija na nivou JP formirane su službe zajedničkih poslova sa sjedištem u Podgorici, i to:

- Služba direktora,
- Služba finansija,
- Služba za kadrovske, pravne i opšte poslove,
- Služba za kontrolu i monitoring,
- Služba za logistiku,
- Služba za javne nabavke,
- Služba za projekte i međunarodnu saradnju,
- Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj,
- Služba za promociju, marketing i turizam.

Statutom JPNPCG je definisano da preduzeće obavlja sljedeće djelatnosti:

- preduzima mjere i aktivnosti za ostvarivanje utvrđene politike u upravljanju, korišćenju, zaštiti, razvoju i unapređenju nacionalnih parkova;
- donosi akt o unutrašnjem redu u nacionalnim parkovima i obezbjeđuje službe zaštite;
- stara se o sprovođenju plana upravljanja i godišnjeg programa upravljanja;
- sprovodi mjere zaštite u skladu sa režimom zaštite;
- čuva, unapređuje i promoviše nacionalne parkove;
- održava oznake kojima su obilježene granice nacionalnih parkova;
- obezbjeđuje nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivog korišćenja nacionalnih parkova;
- prati stanje u nacionalnim parkovima i dostavlja podatke organu uprave nadležnom za poslove zaštite prirode i pravnom licu;
- daje na korišćenje i istraživanje nacionalne parkove za potrebe razvojanauke, turizma, kulture i rekreacije;
- daje na korišćenje dobra i objekte nacionalnih parkova za potrebe turizma, ugostiteljstva, lova i ribolova;
- vještački uzgoj ribe, proizvodnja riblje mlađi;
- sanitarna sječa šume, branje šumskih proizvoda i sakupljanje sjemena;

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

- poslove održavanja ambijentalne higijene;
- obavlja i druge poslove koji su u funkciji zaštite, unaprjeđivanja i racionalnog korišćenja nacionalnih parkova utvrđene zakonom.

2. ISTINIT PRIKAZ RAZVOJA, ANALIZE FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA PRAVNOG LICA I INFORMACIJE O ČLANOVIMA UPRAVNIH I NADZORNIH TIJELA

2.1. Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja

Finansijski položaj pravnog lica, posmatran sa aspekta predmetnih analiza kvalifikuje se na jedan od sljedećih načina: dobar, prihvatljiv ili loš.

Analiza finansijskog položaja obuhvata sljedeće elemente:

- ✓ Najznačajnije pozicije bilansa uspjeha
- ✓ Osnovni finansijski pokazatelji
- ✓ Osnovni nefinansijski pokazatelji
- ✓ Racio analiza

U nastavku dajemo najznačajnije pozicije bilansa stanja za trogodišnji period.

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI/BILANS STANJA			
AKTIVA	2022	2023	2024
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL			
B. STALNA IMOVINA (003+008+016)	3.809.906	3.749.752	3.745.507
I NEMATERIJALNA ULAGANJA (004 do 007)	49.184	40.194	61.386
1. Ulaganja u razvoj			
2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	49.184	40.194	61.386
3. Goodwill			
4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi			
II NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (009+010+011+015)	3.760.722	3.709.558	3.684.121
1. Zemljište i objekti	2.785.829	2.746.585	2.702.033
2. Postrojenja i oprema	945.615	932.658	951.773
3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema (012+013+014)	29.278	29.278	29.278
3.1 Investicione nekretnine			
3.2. Biološka sredstva			
3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva	29.278	29.278	29.278
4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pr.	0	1.037	1.037
III DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (017 do 023)	0	0	0
1. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica			
2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima			
3. Učešća u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)			
4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)			
5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća			
6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrednosti)			
7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja			
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA			
D. OBRтна SREDSTVA (026+031+039+043+044)	794.108	515.260	465.723
I. ZALIHE (027 do 030)	74.208	62.424	53.304
1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni delovi, sitan inventar i auto gume)			
2. Nedovršena proizvodnja			
3. Gotovi proizvodi i roba	69.916	59.896	51.904
4. Dati avansi	4.292	1.400	1.400
II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (032 do 035)	140.451	127.736	107.650
1. Potraživanja od kupaca	107.324	96.509	71.369
2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica			
3. Potraživanja od ostalih povezanih lica			
4. Ostala potraživanja (036+037+038)	33.127	31.227	36.281
4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit			
4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost			2.521
4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	33.127	31.227	33.760
III. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (040 do 042)	0	0	0

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namenjeno trgovanju			
2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udjeli			
3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani			
IV. GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	579.449	325.100	304.769
V. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO			
E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	73.414	1.879	341
F. UKUPNA AKTIVA (001+002+024+025+045)	4.677.428	4.266.891	4.211.571
ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI/BILANS STANJA			
PASIVA	2022	2023	2024
A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	2.087.130	2.106.527	2.098.868
I. OSNOVNI KAPITAL	1	1	1
II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL			
III. EMISIONA PREMIJA			
IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	3.138.293	3.137.355	3.137.355
1. Zakonske rezerve			
2. Statutarne rezerve	1.481.506	1.481.506	1.481.506
3. Druge rezerve			
4. Pozitivne rev. i nerealizovani dobiti po osn. fin. sredstava i drugih komponenti ostalog sveob. rezultata	1.656.787	1.655.849	1.655.849
5. Negativne rev. rezerve i nerealizovani gubici po osn. fin. sredstava i drugih komponenti ostalog sveob. rezultata			
VI. NERASPOREĐENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	-	-	-
1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	1.051.164	1.030.829	1.038.488
2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	887.268	887.268	20.335
3. Gubitak ranijih godina		20.335	13.954
4. Gubitak tekuće godine	1.356.548	1.938.432	1.072.777
4. Gubitak tekuće godine	581.884		
VIII. UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU			0
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (118+122)	1.085.012	865.048	706.840
I. DUGOROČNA REZERVISANJA (119 do 121)	478.809	431.685	425.899
1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	118.809	132.718	125.899
2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku			
3. Ostala dugoročna rezervisanja	360.000	298.967	300.000
II. DUGOROČNE OBAVEZE (123+124)	606.203	433.363	280.941
1. Dugoročni krediti	20.418		
2. Ostale dugoročne obaveze	585.785	433.363	280.941
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	280.084	283.086	273.714
D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE	695.092	692.657	828.581
E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (128+129)	529.300	319.574	302.882
I KRATKOROČNA REZERVISANJA			
II KRATKOROČNE OBAVEZE 130 do 137)	529.300	319.574	302.882
1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije	322.848	172.840	139.720
2. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija	0		
3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	3.000	4.247	4.401
4. Obaveze prema dobavljačima	167.767	117.911	172.947

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

5. Obaveze po menicama			
6. Obaveze prema matičnom i zavisnim pravnim licima			
7. Obaveze prema ostalim povezanim licima			
8. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze (138 do 142)	35.685	24.576	-14.186
8.1. Ostale obaveze iz poslovanja			
8.2. Ostale kratkoročne obaveze	48.989	27.137	10.227
8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	-13.304	-2.561	-24.413
8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit			
8.5. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno			
F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA			686
G. UKUPNA PASIVA (101+117+125+126+127+143)	4.677.428	4.266.892	4.211.571

I pozicije bilansa uspjeha za isti period.

<u>ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU/BILANS USPJEHA</u>	2022	2023	2024
1. Prihodi od prodaje - neto prihod	1.893.823	3.713.013	3.942.230
2. Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje			
3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe			
4. Ostali prihodi iz poslovanja	1.450.484	1.153.217	1.283.602
a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	1.433.584	1.143.229	1.277.224
b) Ostali prihodi iz poslovanja	16.900	9.988	6.378
c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine			
5. Troškovi poslovanja (209+210)	1.111.867	1.107.289	1.136.199
a) Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala	203.920	293.128	394.089
b) Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	689.211	482.115	507.366
c) Amortizacija	218.736	332.046	234.744
6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	2.712.592	3.693.229	4.040.342
a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	2.119.469	2.842.858	3.169.258
b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)	593.123	850.371	871.084
1/ Troškovi poreza	21.198	68.715	95.569
2/ Troškovi doprinosa za penzije	499.434	684.259	667.377
3/ Troškovi doprinosa	72.491	97.397	108.138
7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske)	0	0	0
a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)			
b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtne imovine (osim finansijske)			
8. Ostali rashodi iz poslovanja	15.340	31.652	32.264
I. Poslovni rezultat (201+202+203+204-208-211-217-220)	-495.492	34.060	17.027
9. Prihodi po osnovu učešća u kapitalu (223 do 225)	0	0	0
a) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica			
b) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica			
c) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica			
10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne raz. i efekti ugovor. zaštite) (227 do 229)	0	0	0

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

a) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica			
b) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica			
c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica			
11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (231 do 233)	1.771	0	289
a) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica			
b) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica			
c) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica	1.771		289
12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih fin. sredstava i fin. ulaganja koji su dio obrtne imovine (235-236)	-9.427	-8.509	-10.645
a) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratk. fin. sredstava i fin. ulaganja koji su dio obrtne imovine			
b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratk. fin. sredstava i fin. ulaganja koji su dio obrtne imovine	9.427	8.509	10.645
13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (238 do 240)	18.106	2.493	2.090
a) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zav. pravnim licima			
b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa drugim povezanim licima			
c) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima	18.106	2.493	2.090
II. Finansijski rezultat (222+226+230+234-237)	-25.762	-11.002	-12.446
III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (221+241)	-521.254	23.058	4.581
IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno			
V. Rezultat prije oporezivanja (242+243)	-521.254	23.058	4.581
14. Poreski rashod perioda (246+247)	60.630	2.724	-9.373
1. Tekući porez na dobit			
2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	60.630	2.724	-9.373
15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (244-245)	-581.884	20.334	13.954
VI. BRUTO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM	0	0	0
1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava			
2. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja			
3. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala			
4. Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova def. naknada akt. dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa def. planovima penz. naknada			
5. Promjene učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva			
6. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje			
7. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine			
8. Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka			
VII. ODLOŽENI PORESKI RASHODI ILI PRIHODI PERIODA U VEZI SA DRUGIM STAVKAMA REZULTATA /POVEZANIM SA KAPITALOM/			
VIII. NETO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM/ (249-258)	0	0	0

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

IX. NETO SVEOBUH VATNI REZULTAT (248-259)	-581.884	20.334	13.954
X. ZARADA PO AKCIJI			
1. Osnovna zarada po akciji			
2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji			
XI. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRAVNOG LICA			
XII. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA KOJI NE OBEZBJEĐUJU KONTROLU			

Racio analiza

Racio analiza predstavlja osnovni instrument za procjenu finasijske pozicije i potencijala preduzeća. Stavljanjem u odnos logički povezanih cjelina iz finansijskih izvještaja (Bilans stanja i Bilans uspjeha), dolazi se do rezultata uspostavljenih relacija koji za cilj imaju ocjenu stanja i aktivnosti preduzeća.

Zbog nemogućnosti sintetičkog, zbirnog izraza efikasnosti poslovanja teorija i praksa ekonomije preduzeća afirmišu određene ekonomske principe poslovanja preduzeća. Najznačajniji principi su: produktivnost, ekonomičnost i rentabilnost.

Pokazatelji ekonomičnosti su dati u nastavku:

<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	2022	2023	2024
<i>Ukupni prihodi</i>	3346078	4866230	5226121
<i>Ukupni rashodi</i>	3867332	4843172	5221540
<i>Ukupni prihodi / Ukupni rashodi</i>	0,87	1,00	1,00

<i>Ekonomičnost redovnog poslovanja</i>	2022	2023	2024
<i>Poslovni prihodi</i>	3344307	4866230	5225832
<i>Poslovni rashodi</i>	3824459	4800518	5176541
<i>Poslovni prihodi / Poslovni rashodi</i>	0,87	1,01	1,01

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Ostali pokazatelji koji prikazuju odnose analizirane racio analizom:

Rentabilnost ukupnog kapitala	2022	2023	2024
<i>Neto rezultat</i>	-581884	20334	13954
<i>Kapital</i>	2.087.130	2.106.527	2.098.868
Neto rezultat / Kapital	-27,88%	0,97%	0,66%

Povrat na uložena sredstva	2022	2023	2024
<i>Neto rezultat</i>	-581884	20334	13954
<i>Osnovna sredstva</i>	3.809.906	3.749.752	3.745.507
<i>Obrtna sredstva</i>	794.108	515.260	465.723
Neto rezultat/(Osnovna sredstva + Obrtna sredstva)	-12,64%	0,48%	0,33%

Neto profitna marža (A)	2022	2023	2024
<i>Neto rezultat</i>	-581884	20334	13954
<i>Prihod od prodaje</i>	1893823	3713013	3942230
Neto profit / Prihod od prodaje	-30,73%	0,55%	0,35%

Neto profitna marža (B)	2022	2023	2024
<i>Neto rezultat</i>	-581884	20334	13954
<i>Ukupni prihodi</i>	3346078	4866230	5226121
Neto rezultat / Ukupni prihodi	-17,39%	0,42%	0,27%

Ekonomičnost	2022	2023	2024
<i>Ukupni prihodi</i>	3346078	4866230	5226121
<i>Ukupni rashodi</i>	3867332	4843172	5221540
Ukupni prihodi / Ukupni rashodi	0,87	1,00	1,00

Odnos troškova zaposlenih i poslovnih prihoda	2022	2023	2024
<i>Trošak zaposlenih</i>	2712592	3693229	4040342
<i>Poslovni prihodi</i>	3344307	4866230	5225832

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Trošak zaposlenih / Poslovni prihodi	81,11%	75,90%	77,31%
---	---------------	---------------	---------------

Odnos troškova amortizacije i prihoda od prodaje	2022	2023	2024
Trošak amortizacije	689211	482115	507366
Prihodi od prodaje	1893823	3713013	3942230
Trošak amortizacije / Prihodi od prodaje	36,39%	12,98%	12,87%

Utrošena sredstva po zaposlenom	2022	2023	2024
Trošak materijala	203920	293128	394089
Prosječan broj zaposlenih	351	346	346
Trošak materijala / Prosječan broj zaposlenih	580,97	847,19	1.138,99

Participacija troškova kamate u ukupnim rashodima	2022	2023	2024
Trošak kamate	18106	2493	2090
Ukupni rashodi	3867332	4843172	5221540
Trošak kamate / Ukupni rashodi	0,47%	0,05%	0,04%

Participacija troškova kamate u ukupnim prihodima	2022	2023	2024
Trošak kamate	18106	2493	2090
Ukupni prihodi	3346078	4866230	5226121
Trošak kamate / Ukupni prihodi	0,54%	0,05%	0,04%

Pokrivenost troškova kamatama - Analiza finansijske moći	2022	2023	2024
Poslovni rezultat	-495492	34060	17027
Troškovi kamata	18106	2493	2090
Poslovni dobitak / Troškovi kamata	-2736,62%	1366,23%	814,69%

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

2.2. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

Statutom JPNPCG je definisano da su organi preduzeća Upravni odbor i direktor. Upravni odbor je organ upravljanja Preduzeća, koji imenuje Vlada Crne Gore. Članove Upravnog odbora predlaže organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine. Upravni odbor ima pet članova, tri člana imenuju se iz reda naučnih i stručnih radnika, a dva člana iz reda stručnih lica zaposlenih u preduzeću.

Ovlašćenja Upravnog odbora su sljedeća:

- donosi Statut, akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Preduzeća i druge opšte akte;
- donosi godišnje programe upravljanja nacionalnim parkovima;
- donosi investicione odluke;
- donosi planove zaštite od požara;
- donosi poslovnik o svom radu;
- utvrđuje poslovnu politiku i godišnji finansijski plan;
- usvaja izvještaje o radu i poslovanju i godišnji obračun Preduzeća;
- odlučuje o davanju na korišćenje i zakupu objekata Preduzeća;
- odlučuje o davanju na korišćenje dobara nacionalnih parkova i visini naknada za njihovo korišćenje i pružanje usluga;
- odlučuje o kreditnom zaduženju Preduzeća;
- odlučuje o prigovorima učesnika javnih poziva;
- odlučuje o obliku i izgledu amblema Preduzeća;
- odlučuje o izdvajanju sredstava u svrhe zaštite i unapređivanja dobara nacionalnih parkova u skladu sa zakonom;
- odlučuje o kupovini i prodaji nepokretnosti i osnovnih sredstava, u skladu sa zakonom;
- odlučuje o ulaganjima sa domaćim i stranim subjektima u svrhe zaštite i razvoja dobara nacionalnih parkova;
- odlučuje o službenim putovanjima u inostranstvo dužim od sedam radnih dana, izuzev u hitnim slučajevima;
- odlučuje o solidarnim pomoćima subjektima izvan preduzeća, shodno raspoloživim sredstvima za te namjene;
- odlučuje o obrazovanju svojih stalnih i povremenih komisija, radnih tijela, naučnog savjeta i sl;
- utvrđuje kriterijume za raspodjelu dobiti.

Članovi Upravnog odbora su:

Slaven Jovanović, predsjednik
Fuad Feratović, zamjenik predsjednika
Aleksandar Karadžić, član

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

dr Aleksandar Mijović, član

Svetlana Rondović, član.

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Temeljni pravni dokument kojim se uređuje zaštita i očuvanje prirode u Crnoj Gori je Zakon o zaštiti prirode („Sl. list CG“, br. 54/2016 i 18/2019). Ovaj zakon definiše kategorije zaštićenih područja, odgovorne institucije, kao i osnovne upravljačke dokumente za zaštićena područja.

Prema Zakonu o nacionalnim parkovima, zaštita, unaprjeđivanje i razvoj nacionalnih parkova je djelatnost od javnog interesa.

Za svaki nacionalni park JPNPCG, kao upravljač, dužan je da izradi Plan upravljanja.

Planovi upravljanja za svaki nacionalni park za period 2021–2025. usvojeni su na osnovu sljedećih osnovnih zakonskih i planskih dokumenata Crne Gore koji se tiču zaštite prirode:

- Zakon o zaštiti prirode („Sl. list CG“, br. 54/2016 i 18/2019)
- Zakon o nacionalnim parkovima („Sl. list CG“, br. 28/2014 i 39/2016)
- Prostorni plan posebne namjene za svaki nacionalni park

Pravni osnov za donošenje planova upravljanja nacionalnim parkovima sadržan je u članu 58 Zakona o zaštiti prirode, koji propisuje da Vlada Crne Gore donosi plan upravljanja na period od pet godina i implementira ga kroz usvajanje godišnjih programa upravljanja. Plan upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom je planski dokument kojim se planiraju mjere i aktivnosti zaštite i očuvanja zaštićenog prirodnog dobra, i predstavlja plansku osnovu za upravljanje i korišćenje prirodnog dobra za ekonomske, socijalne i ekološke namjene.

Zakonske odredbe za izradu Plana upravljanja date su i Zakonom o nacionalnim parkovima. Član 14 ovog zakona propisuje da planove upravljanja izrađuje JPNPCG, uz prethodno pribavljeno mišljenje nadležnog ministarstva. Istim članom ovog zakona propisano je da se Godišnji program upravljanja donosi u skladu sa Prostornim planom posebne namjene i Planom upravljanja, uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva. Ovim zakonom definisane su granice, upravljanje parkom, zone posebne namjene zaštite i mjere uređivanja i unaprjeđenja prirodnih dobara, kao i neka druga pitanja od značaja za korišćenje prirodnih dobara.

Ostala pravna regulativa: Zakon o šumama („Sl. list CG“, br. 40/11-dr.zakon i 47/15); Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG“, br. 52/16, br.73/19); Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list CG“, br. 64/11 i br. 39/16); Zakon o vodama („Sl. list CG“, br. 27/07, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 2/17 i 84/18); Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG“, br. 80/05, 59/11 i 52/16); Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG“, br. 75/18); Zakon o zaštiti kulturnih dobara („Sl. list CG“, br.49/10, 40/11, 44/17 i 18/19); Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Sl. list CG“, br. 15/92, 59/92 i 32/11); Zakon o putevima („Sl. list CG“, br. 82/20); Zakon o turizmu i ugostiteljstvu („Sl. list CG“, br. 2/18, 4/18, 13/18, 25/19, 67/19 i 76/20); Zakon o energetici („Sl. list CG“, br. 5/16, 51/17 i 82/20); Zakon o divljači i lovstvu („Sl. list CG“, br. 52/08, 40/11 i 48/15); Zakon o slatkovodnom ribarstvu („Sl. list CG“, br. 17/18) i dr.

Planovi upravljanja

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Plan upravljanja uključuje opredjeljenja definisana obavezujućim domaćim planskim dokumentima, kao i domaćim i međunarodnim konvencijama i strategijama. U prvom redu to su:

- Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine
- Prostorni plan posebne namjene za svaki nacionalni park
- Prostorni i urbanistički planovi opština čije prostore pokrivaju nacionalni parkovi
- Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030.godine
- Nacionalna strategija biodiverziteta s Akcionim planom (NBSAP) za period 2016-2020
- Strategija sa planom razvoja šuma i šumarstva (2014-2023)
- Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori 2022- 2025. godine

Planska osnova za izradu Plana upravljanja je Prostorni plan posebne namjene. Usklađenost Plana upravljanja, kao strateškog dokumenta i osnove za upravljanje sa Prostornim planom je od izuzetnog značaja za zoniranje nacionalnih parkova. Plan uključuje uređenje, korišćenje i namjenu prostora, politike očuvanja, zaštitu prirode i kulturno-istorijskog nasleđa, strategiju razvoja, smjernice za sprovođenje i realizaciju plana kao i zoniranje prema različitim tipovima korišćenja. U okviru ovog Plana urađene su i zone detaljne razrade pojedinih zona i lokaliteta.

Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine pruža generalni okvir za prostorni razvoj teritorije Crne Gore i definiše opšte principe i ciljeve prostornog razvoja zasnovane na održivom razvoju, kao i posebnih ciljeva područja i potpodručja, kao i odgovarajućih principa prostornog razvoja zasnovanih na održivom razvoju. Takođe, ovaj plan daje smjernice za kreiranje sektorskih politika i detaljnih prostorno-planski dokumenata na državnom i lokalnom nivou.

Prostorni plan Crne Gore predstavlja planski dokument najvišeg reda sa kojim Prostorni plan posebne namjene za svaki nacionalni park trebaju biti usklađeni. Ovo obavezuje na poštovanje osnovnih opredjeljenja i utvrđene politike u PPCG uz mogućnost njihove dalje razrade kroz planove nižeg reda.

Nacionalna strategija biodiverziteta s Akcionim planom (NBSAP) za period 2016-2020. predstavlja ključni dokument zaštite prirode kojim se određuju dugoročni ciljevi i smjernice očuvanja biološke i predione raznovrsnosti. Izrada NBSAP je jedna od značajnih obaveza svih ugovornih strana UN Konvencije o zaštiti biodiverziteta. Nacionalnom strategijom biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016-2020, uspostavljen je strateški okvir za primjenu Konvencije, uključujući mjere i akcije za dostizanje i Aichi ciljeva u skladu sa Strateškim planom za očuvanje biodiverziteta 2011-2020 i Strategijom EU za zaštitu biodiverziteta do 2020.

Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. usaglašena je sa novim politikama i strategijama i odražava viziju održivog razvoja kao svoju suštinu. Strategija unapređuje nacionalnu politiku održivog razvoja uzimajući u obzir rezultate sprovođenja prethodne NSOR i zahtjeve procesa pridruživanja Crne Gore EU. Ovom strategijom se definišu ekosistemske usluge i predviđaju direktne mjere za biodiverzitet - unapređenje sistema zaštićenih područja, unapređenje podataka o biodiverzitetu i smanjenje pritiska na biodiverzitet. Osim direktnih mjera, NSOR predviđa i integraciju pitanja biodiverziteta u sektorske politike, kao i mobilizaciju sredstava za zaštitu životne sredine kroz uključivanje novih ekonomskih instrumenata.

Strategija razvoja šumarstva za period 2014–2023. godina integriše zaštitu biodiverziteta kroz ekosistemske pristup gazdovanju šumama i zaštiti prirode, regulaciju prava korišćenja pašnjaka i šuma, integraciju zahtjeva Natura 2000 u planove gazdovanja šumama, unapređenje upravljanja

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

šumama u nacionalnim parkovima, unapređenje sistema zaštite od požara, održivo korišćenje ne drvnih šumskih proizvoda.

Nacionalna strategija za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena s Akcionim planom za period 2016-2020. usvojena je da bi se postigla postepena i puna transpozicija ukupne pravne tekovine EU za Poglavlje 27 - Životna sredina i promjena klime u pravni sistem Crne Gore.

Godišnji programi upravljanja

Cilj izrade Godišnjih programa upravljanja za svaki nacionalni park, je realizacija mjera i aktivnosti predviđenih planovima upravljanja za svaki nacionalni park za 2021-2025.god., kojim treba da se obezbijedi zaštita, unapređenje i racionalno korišćenje prirodnih vrijednosti nacionalnih parkova i uređivanje i razvoj njihovih područja na principima trajno održivog razvoja.

Kroz sagledavanje i procjene postojećeg i željenog stanja, mogućnosti, procjene smanjenja negativnih efekata, korekcije planiranih aktivnosti u petogodišnjim Planovima upravljanja za svaki nacionalni park za period 2021-2025.god., pravnih regulativa i internih akata, jednogodišnjim programima upravljanja se jasno definišu ciljevi strategije upravljanja područjima nacionalnih parkova.

Identifikacija prioriteta kroz programske aktivnosti i njihova implementacija u politiku upravljanja nacionalnih parkova, imaju za cilj dugoročne socio-ekonomske dobrobiti u okviru održivog razvoja. Kompleksna razrada definisanih aktivnosti u određenim oblastima jasno preciziraju formu i način djelovanja.

Program upravljanja za svaki nacionalni park usvaja se na osnovu sljedećih osnovnih zakonskih i planskih dokumenata Crne Gore koji se tiču zaštite prirode:

- Zakon o zaštiti prirode („Sl. list CG“ br. 54/2016 i 18/2019)
- Zakon o nacionalnim parkovima („Sl. list CG“ br. 28/2014 i 39/2016)
- Prostorni plan posebne namjene za svaki nacionalni park
- Planova upravljanja za svaki nacionalni park za 2021–2025.

Pravni osnov za donošenje Programa upravljanja u Zakonu o nacionalnim parkovima sadržan je u Članu 14 koji propisuje da Program upravljanja za svaki nacionalni park donosi JPNPCG, u skladu s Prostornim planom posebne namjene i Planom upravljanja, uz prethodno pribavljenu saglasnost resornog Ministarstva. Članom 15 ovog zakona propisano je da Program upravljanja sadrži:

- mjere zaštite, očuvanja, unapređenja i korišćenja dobara Nacionalnog parka;
- razvojne smjernice, smjernice i prioritete za zaštitu i očuvanje dobara Nacionalnog parka uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva;
- način sprovođenja zaštite, korišćenja i upravljanja Nacionalnim parkom;
- ciljeve zaštite i održivog razvoja;
- analizu i ocjenu uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite;
- prikaz prirodnih resursa i korisnika dobara Nacionalnog parka;
- prioritetne aktivnosti na očuvanju, održavanju i monitoringu prirodnih i drugih vrijednosti i segmenata životne sredine;
- ocjenu stanja Nacionalnog parka;

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

- smjernice za naučno-istraživački rad;
- planirane aktivnosti na održivom korišćenju prirodnih resursa, razvoju i uređenju prostora;
- prostornu identifikaciju planskih namjena i režima korišćenja zemljišta;
- aktivnosti na promociji i valorizaciji dobara Nacionalnog parka;
- oblike saradnje i partnerstva sa lokalnim stanovništvom, vlasnicima i korisnicima nepokretnosti;
- dinamiku i način sprovođenja i realizacije plana upravljanja i godišnjeg programa upravljanja;
- finansijska sredstva za realizaciju godišnjeg programa upravljanja;
- druge elemente od značaja za upravljanje Nacionalnim parkom u skladu sa zakonom.

Konvencije

Crna Gora je potpisnik značajnih međunarodnih ugovora u oblasti zaštite prirode, među kojima je jedan od osnovnih Konvencija o biološkoj raznovrsnosti (CBD, ratifikovana 2006. godine). Najvažniji ciljevi CBD su zaštita biološkog diverziteta, održivo korišćenje njegovih komponenti i pravedna raspodjela koristi od upotrebe genetskih resursa. Kroz promovisanje ekosistemskog pristupa, ova Konvencija daje poseban značaj međusobnim odnosima između očuvanja i održivog korišćenja prirodnih resursa i održivog razvoja ljudskih zajednica.

Pored CBD, Crna Gora je potpisnica Konvencije o zaštiti svjetske prirodne i kulturne baštine (UNESCO konvencija), Konvencije o očuvanju migratornih vrsta divljih životinja (Bonska konvencija), Konvencije o očuvanju divlje flore i faune prirodnih staništa (Bernska konvencija), Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divlje flore i faune (CITES konvencija), Konvencije o močvarama koje su od međunarodnog značaja, posebno kao staništa ptica močvarica (Ramsar konvencija).

Kategorija Nacionalni park – zaštićeno prirodno dobro u nacionalnom i međunarodnom kontekstu

Prema članu 22 Zakona o zaštiti prirode „Nacionalni park je prirodno područje kopna ili područje mora, odnosno kopna i mora koje je određeno da štiti ekološki integritet jednog ili više ekosistema za sadašnje i buduće generacije, radi onemogućavanja neadekvatnog korišćenja prirodnih dobara ili drugih štetnih radnji i aktivnosti i obezbjeđivanja duhovnih, naučnih, obrazovnih, rekreativnih potreba i potreba posjetilaca koje su saglasne sa očuvanjem životne sredine i kulture. U nacionalnom parku zabranjeno je vršiti radnje i aktivnosti i obavljati djelatnosti kojima se ugrožava izvornost prirode“. Prema domaćem zakonodavstvu (Zakon o zaštiti prirode i Zakon o nacionalnim parkovima), svi nacionalni parkovi u Crnoj Gori odgovaraju kategoriji II.

Prema smjernicama IUCN za primjenu upravljačkih kategorija u zaštićenim područjima, nacionalni parkovi su „velika prirodna ili gotovo prirodna područja izdvojena radi zaštite cjelokupnih ekosistema, vrsta i procesa koji se u njima odvijaju, koja omogućavaju duhovne, naučne, edukativne i rekreativne aktivnosti i posjete“. „Međunarodno priznati nacionalni parkovi“, pripadaju IUCN kategoriji II i na njima se na najmanje 75% površine upravlja radi očuvanja i zaštite ekoloških procesa u prirodi.

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Basen rijeke Tare uživa UNESCO zaštitu u okviru programa „Čovjek i biosfera“ (MAB) od 1976. godine. U ovaj veliki rezervat biosfere uključeni su NP Durmitor i NP Biogradska Gora.

Ciljevi zaštite i održivog razvoja

Prateći smjernice o pridruživanju EU, kao i ratifikovanih konvencija, određenih direktiva i regulative EU iz oblasti životne sredine, očekivano je da će se razvoj zaštite prirode, a samim tim i zaštićenih prirodnih dobara, bazirati na principima održivosti i izražene među sektorske saradnje. Samo jasno definisan pravni okvir i strateški usmjeren razvoj u potpunosti usklađen sa mogućnostima prirode i društva u cjelini, može uskladiti oblast zaštite prirode sa Strategijom razvoja Republike Crne Gore, podjednako uvažavajući i zadovoljavajući aspiracije drugih sektora.

Kako nacionalni parkovi spadaju u najznačajnije prirodne resurse, njihovo održivo korišćenje i ekonomska valorizacija treba da budu planski usmjereni i namjenski kontrolisani da bi bili sačuvani za sadašnje i buduće generacije. S obzirom na to da je problematika koja se odnosi na prirodne resurse izuzetno kompleksna oblast, to upravljanje prirodnim resursima nacionalnih parkova omogućava ostvarivanje održivog korišćenja i očuvanja njihovog kvaliteta i raznovrsnosti, u skladu sa uslovima i mjerama zaštite životne sredine utvrđenim pravnim aktima Republike Crne Gore.

Prema smjernicama IUCN, zaštićena područja pod nazivom „nacionalni parkovi“ su „Velika prirodna ili gotovo prirodna područja izdvojena radi zaštite cjelokupnih ekosistema, vrsta i procesa koji se u njima odvijaju, koja omogućavaju duhovne, naučne, edukativne i rekreativne aktivnosti i posjete“.

Uvažavajući nacionalno zakonodavstvo i IUCN kriterijume, po kojima se u Nacionalnom parku upravlja kao zaštićenim prirodnim dobrom kategorije II IUCN, kao i u ostalim nacionalnim parkovima u Crnoj Gori, glavni cilj upravljanja u NP Biogradska gora je zaštita biodiverziteta, njegove odgovarajuće ekološke strukture i ekoloških procesa, uz promociju obrazovanja i rekreacije.

Kroz posebno definisane programske aktivnosti u 2024. godini naznačeni su prioriteti u realizaciji ciljeva iz petogodišnjeg Plana upravljanja. Kroz definisane strateške oblasti i ciljeve, posebna pažnja posvećena je:

- Poštovanju međunarodnih standarda i kriterijuma gdje su glavni ciljevi zaštita prirode i kulturno-istorijskih vrijednosti;
- Podsticanju naučno-istraživačkog rada na prostoru nacionalnih parkova u cilju definisanja budućih NATURA 2000 staništa;
- Razvijanju turizma zasnovanog na prirodi i daljem razvoju specifične turističke infrastrukture (centri za posjetioce, pješačko-rekreativne, biciklističke i edukativne staze, uređenje vidikovaca i dr.);
- Uspostavljanju efikasnog sistema upravljanja posjetiocima;
- Edukaciji školske populacije, lokalnog stanovništva i posjetilaca o vrijednostima nacionalnih parkova;
- Promociji nacionalnih parkova na međunarodnom nivou;

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

- Unapređenje saradnje sa korisnicima prostora nacionalnih parkova, lokalnim strukturama i NVO sektorom;
- Unapređenju prekogranične i ukupne međunarodne saradnje;

Analiza i uslovi za ostvarivanje zaštite

Osnovna funkcija nacionalnih parkova jeste zaštita i unapređenje ovih prostora, koja se ostvaruje kroz:

- obezbjeđivanje uslova za zaštitu, unapređenje i racionalno korišćenje dobara;
- stvaranje povoljnih uslova za održavanje i razvoj biljnih i životinjskih vrsta i gljiva i njihovih zajednica;
- očuvanje i unapređenje posebnih prirodnih vrijednosti;
- istraživanje i korišćenje nacionalnih parkova za potrebe razvoja nauke, turizma, kulture i rekreacije;
- sprječavanje radnji koje mogu da naruše osnovna svojstva i osobine nacionalnih parkova.

Fizička zaštita nacionalnih parkova

Zaštitna funkcija se zasniva na stručnim i naučnim osnovama i saznanjima o stanju i ugroženosti određenog prostora i prirodnih dobara, što je preduslov za dobro gazdovanje i upravljanje. Fizička i stručna zaštita imaju poseban značaj koji mora da bude kontinuiran i sinhronizovan proces kojim se obezbjeđuje zaštita svih ekosistema, odnosno cjelovitog prostora nacionalnih parkova. U toku 2024.godine služba fizičke zaštite, svakog nacionalnog parka, glavne aktivnosti usmjeravala je na sprečavanje protivpravnog korišćenja prirodnih dobara nacionalnih parkova (sječa šume, nedozvoljena gradnja, nezakoniti lov, izlovljavanje ribe i dr.).

NP Biogradska gora

Zaštita dobara Parka se sprovodila neprekidno 24 časa po smjenama i radnim nalogima izdatim od strane šefa Službe zaštite, pri čemu su nadzornici svakodnevno evidentirali sva dešavanja na prostoru Parka. U izvještajnom periodu nadzornici Parka su odradili 1505 dnevnih i 365 noćnih smjena. Šef Službe izvršio je 43 vanredna kontrolna obilaska službe zaštite. Od strane nadzornika Parka evidentiran je manji broj nelegalnih aktivnosti u odnosu na 2023. godinu, kada je sačinjeno 13 zapisnika, nadzornici Parka sačinili su 7 zapisnika o izvršenoj kontroli i napravili foto dokumentaciju za navedene aktivnosti koja je proslijeđena nadležnim inspekcijama na dalje postupanje, kao i Službi za kadrovske, pravne i opšte poslove Javnog preduzeća.

Sačinjeni zapisnici odnosili su se na sledeće protivpravne radnje:

- nelegalna gradnja – 4 prijave
- nelegalne radnje – 2 prijava
- nelegalna sječa - 1 prijava

Služba fizičke zaštite u periodu od 01.01. do 31.12.2024. godine nije evidentirala ni jednu protivpravnu radnju nelegalnog lova na teritoriji Parka.

Tokom izvještajne godine, nadzornici Parka kontrolisali su cjelokupnu površinu Parka, s posebnim fokusom na granične dijelove. Pratili su kretanje krupnih sisara i sprovodili ograničenu prihranu mineralnom soli na lokalitetima sa solilima, prvenstveno namijenjenim za krupne sisare.

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Posebna pažnja posvećena je praćenju populacije divljih svinja i potencijalnoj pojavi bolesti Afričke kuge.

Prema zapažanjima dobijenim na terenu, zabilježen je porast broja krupnih sisara (košuta, jelena i srna) u odnosu na 2023. godinu. Ove promjene nadzornici redovno evidentiraju u radnim nalogima i potvrđuju snimcima kamera zamki.

Problem predstavlja prisustvo velikog broja divljih svinja, koje nalaze utočište u Parku bježeći od lovačkih aktivnosti u okolnim područjima.

Nelegalna gradnja evidentirana je na četiri lokacije i to:

- Dolovi Lalevića – nelegalna izgradnja nadstrešnice
- Dolovi Lalevića – nelegalna izgradnja nadstrešnice
- Šiška – nelegalno izlivanje betonske ploče
- Reljina – nelegalna gradnja

U periodu od 01.01. do 31.12.2024. godine evidentirana su dva ulaska lovačkih pasa, koji su uhvaćeni od strane nadzornika i vraćeni vlasnicima. U vezi navedenog, sačinjeni su zapisnici i fotodokumentacija, koja je dalje prosljeđena nadležnim institucijama na dalje postupanje (prikaz Tabela 5).

Tokom izvještajne godine ostvarena je izuzetno dobra saradnja sa Odjeljenjem bezbjednosti (OB) Kolašin, dok je saradnja sa OB Berane i OB Mojkovac na nižem nivou. U cilju unapređenja zaštite ovog zaštićenog područja, šef Službe fizičke zaštite i direktorica Parka inicirali su više sastanaka sa načelnicima nadležnih odjeljenja bezbjednosti čije teritorije gravitiraju Parku.

Što se tiče saradnje sa Lovачkim savezom Crne Gore i lovačkim društvima iz Kolašina, Mojkovca i Berana, koja gazduju lovištima u okolini Parka, ističemo da nije postignut zajednički cilj u smislu zaštite prirodnih vrijednosti. O ovome su predstavnici lovačkih društava upoznati od strane direktorice Parka i šefa Službe fizičke zaštite, a potvrđeno je i negativnim mišljenjem inspektora za lovstvo o njihovom radu.

Tokom lovniha dana u lovištima uz granicu Parka zabilježen je manji broj lovaca i lovačkih pasa u poređenju sa prethodnom lovnom sezonom.

Nelegne radnje evidentirane su na dvije lokacije i to:

- Biogradsko jezero - nelegalno puštanje kera u prostoru Nacionalnog parka
- Biogradsko jezero - Nelegalno puštanje kerova u prostor Nacionalnog parka

U izvještajnom periodu evidentirana je jedan slučaj nelegalne sječe u društvenoj svojini od strane NN lica, ukupne drvene mase 4,61m³, na lokalitetu Ševarine.

Na osnovu zahtjeva koji je poslat od strane NP Biogradska gora gdje se traži kontrola stabala koja su potencijalna opasnost za imovinu i posjetioce Parka na putnom pravcu Kraljevo Kolo - Biogradsko jezero, parking prostoru, edukativnoj stazi i lokalitetima oko objekata koji su u funkciji posjetilaca, kao i zaposlenih u Parku, stručni saradnici za šumarstvo iz Javnog preduzeća su izvršili pregled stabala, a kasnije i doznaku, te sačinili izvještaj.

Na osnovu doznake šume u državnoj svojini u iznosu od 37,65m³ bukovih i 5,46m³ čamovih sortimenata izvršena je raspodjela po zahtjevima za ljetnji ogrjev stanovnicima na katunima koji se nalaze u Parku.

Takođe, izvršena je doznaka šume u privatnoj svojini u iznosu od 80,20m³ lišćara i 8,70m³ čamovine u bruto masi.

Tokom izvještajne godine, na vodama Biogradskog jezera nije evidentiran nijedan slučaj nedozvoljenog ribolova. Takođe, nije evidentiran nedozvoljeni ribolov na rijeci Tari na dijelu kojim gazduje Park.

Sezona sportskog ribolova na Biogradskom jezeru počela je 01.05. 2024. godine i završila se 01.08. 2024. godine, shodno Zakonu o slatkovodnom ribarstvu koje je donijelo Ministarstvo

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

poljoprivrede Crne Gore. Prodat je rekordan broj dnevnih ribolovnih dozvola (287) što je za 72 više nego u 2023. godini. U ovom izvještajnom periodu na vodama Biogradskog jezera i dijelu rijeke Tare kojim gazduje Park održano je prvo kolo MLCG- takmičenje u mušičarenju (fly fishing).

Tokom ljetnjih mjeseci zabilježen je konstantan pad nivoa vode u Biogradskom jezeru, uzrokovan nepovoljnim hidrološkim prilikama, nedostatkom snježnih padavina tokom zime i dugotrajnim sušnim periodima. Nekoliko kišnih dana tokom septembra zaustavilo je pad vodostaja Biogradskog jezera i dovelo do njegovog blagog porasta. Ove povoljne hidrološke okolnosti omogućavaju uspješnu prirodnu reprodukciju ribljeg fonda.

Tokom jesenjih i zimskih mjesecima, kada je Park zatvoren za posjetioce, sisari se koncentrišu u okolini Biogradskog jezera. Glavni lokaliteti koji obezbjeđuju utočište za životinjske vrste su Lokvine, Biogradska rijeka, Ostrvica, Bendovac, Javorovaš, Strugovi, Katunina i Lještarje.

Posebne aktivnosti Službe fizičke zaštite bile su usmjerene ka zaštiti područja uz rijeku Taru, u dužini od 2,5 km, kao i lokaliteta uz magistralni put od kampa Rakočević do Štitaričke rijeke. Ova područja predstavljaju stanište za dio populacije krupnih sisara (košuta i srna), čiji se broj tokom zime ovdje povećava zbog manje količine snijega u odnosu na visočije predjele.

U drugoj polovini avgusta nadzornici Parka bili su angažovani na gašenju požara na lokalitetu Šanac, van teritorije Parka, koji pripada Upravi za šume. Požar je gašen i kontrolisan u kontinuitetu 15 dana kako bi se spriječilo njegovo širenje i zahvatilo prostor Parka.

Nadzornici Parka učestvovali su na nekoliko radionica posvećenih temi šumskih požara u zaštićenim područjima, kao i pojavi afričke kuge svinja.

Dva nadzornika Parka uspješno su završila obuku za markirante, organizovanu od strane Planinarskog saveza Crne Gore.

Služba fizičke zaštite se tokom izvještajnog perioda suočila sa problemima izazvanim odlukama lovačkih društava Kolašina, Mojkovca i Berana da dozvole lov u blizini same granice Parka. To je često rezultiralo ulaskom lovačkih pasa na teritoriju Parka, što je dovodilo do uznemiravanja faune Parka.

Jedan od značajnih problema s kojim se nadzornici Parka suočavaju jeste prisustvo velikog broja pasa lotalica, koji se okupljaju na deponiji otpada u blizini Štitaričke rijeke. Ovi psi rastjeruju divlje životinje, a zabilježeni su i slučajevi napada na posjetioce i nadzornike Parka. Početkom sanacije deponije, prisustvo pasa lotalica u Parku postalo je konstantno, uz sve veći broj jedinki, što redovno evidentiraju nadzornici Parka, kao i kamere zamke.

Odluka o zabrani kretanja kvadova i džipova van javnih puteva dovela je do povećanja aktivnosti Službe fizičke zaštite, ali resursi su nedovoljni za njenu potpunu primjenu. Za efikasnije sprovođenje neophodno je uključivanje ekološke inspekcije i turističkih agencija, uz primjenu kaznene politike (Tabela br. 7).

Služba fizičke zaštite bila je angažovana i na pripremama za turističku sezonu, uključujući čišćenje putnog pravca Kraljevo Kolo – Biogradsko jezero, edukativnih staza, parking prostora i okolnih lokaliteta. Takođe, izvršeno je uklanjanje palih stabala na putu Biogradsko jezero - Dolovi Lalevića, kao i na stazi oko Biogradskog jezera i u delti Biogradske rijeke. Tokom zime, olujni vjetrovi su prouzrokovali brojna oštećenja, uključujući vjetroizvale i prelome stabala, koja su uklonjena kako bi se osigurala sigurnost posjetilaca i zaposlenih. Takođe, oštećenja su zabilježena na edukativnoj stazi i parking prostoru.

Krajem novembra, olujni vjetar porušio je most u blizini Biogradskog jezera, te je neophodna njegova sanacija prije početka naredne turističke sezone.

Posebna pažnja posvećena je sigurnosti posjetilaca, a tokom juna, Služba je uspješno intervenisala u pronalaženju izgubljenih posjetilaca iz Izraela u prašumskom rezervatu, u saradnji sa Službom zaštite i spašavanja Kolašin.

Instalacija PTZ kamere (donacija Opštine Kolašin) na objektu suvenirnice poboljšala je kontrolu parking prostora.

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Služba je zabilježila pojavu potkornjaka u rezervatu, o čemu su obaviješteni nadležni za preduzimanje mjera.

Službena zabilješka koja se odnosila na devastaciju prostora na lokalitetu Dolovi Lalevića proslijeđena je Ekološkoj inspekciji i OB Kolašin.

Službena zabilješka koja se odnosila na napad kerova u zoni NP na lokalitetu Javorovaš, proslijeđena je Ekološkoj inspekciji, Upravi za bezbjednost hrane, vetrinu i fitosanitarne poslove, Veterinarskom inspektoratu, Komunalnoj inspekciji Kolašin i Komunalnoj inspekciji Mojkovac.

Ambijentalna higijena i infrastruktura

U izvještajnom periodu, zaposleni u Službi ambijentalne higijene i infrastrukture svakodnevno su bili angažovani na održavanju prostora Parka.

Tokom zimskih mjeseci ova služba je u saradnji sa Službom zaštite parka bila angažovana na uklanjanju snijega, snjegolomova i vjetrolomova na prostoru Kraljevo kolo – Biogradsko jezero – Dolovi Lalevića

U periodu pripreme turističke sezone, Služba je izvršila čišćenje i košenje više lokaliteta na prostoru Parka

Služba je takođe bila angažovana na održavanju čamaca. U skladu sa svojim nadležnostima Služba je vršila i monitoring informativnog, edukativnog i odmorišnog mobilijara i analizirala njihovo stanje. Na osnovu tih analiza, sačinjen je izvještaj o potrebnim radovima na održavanju, kako bi se obezbijedila njihova funkcionalnost i sigurnost za posjetioce tokom naredne turističke sezone.

NP Durmitor

Služba fizičke zaštite NP Durmitor bavi se svim aktivnostima na koje je obavezuje Zakon o nacionalnim parkovima i Zakon o zaštiti lica i imovine. Tu prvenstveno spada, zaštita zone parka od: krivolova, nedozvoljenog ribolova, sječe šume, gradnje objekata, devastacije terena, sakupljanja ljekovitog bilja i zaštićene flore, požara, kretanje motornih vozila van puteva i određenih parkirališta, sprječavanje kampovanja i loženja vatre van registrovanih kampova, kao i registrovanje drugih promjena u prostoru.

Služba zaštite, takođe, vrši naplatu svih naknada propisanih Odlukom o visini i načinu plaćanja naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova, prati kretanje i brojno stanje zaštićene faune, postavlja hranilice i hranu za divlje životinje u zimskom periodu, kontroliše rafting na rijeci Tari u zoni Parka, daje informacije o Parku, upućuje posjetioce na najbitnije vrijednosti Parka i slično. U Službi zaštite NP Durmitor ukupno je angažovano 15 nadzornika.

U programskoj godini, Služba fizičke zaštite obavljala je svakodnevnu kontrolu područja Todorovog dola, Dobrog dola i Šarbanu, u dvije smjene. Po potrebi, posebno u ljetnjem periodu, organizovana su i noćna dežurstva zbog povećane frekvencije posjetilaca. Zimski period predstavljao je veći rizik za nedozvoljene aktivnosti u Parku, poput krivolova, zbog čega je intenzivirana fizička kontrola prostora Parka.

Služba je kontinuirano obavljala nadzor i u kanjonu rijeke Tare, uključujući lokalitete II logor, Tepca, Crna Poda, Dobrilovina i Žugića luku, kako zbog posjetilačkih i ribolovnih aktivnosti u periodu od 01. maja do 01. oktobra, tako i radi sprječavanja krivolova tokom zimskih mjeseci.

U toku izvještajnog perioda Služba fizičke zaštite je registrovala i učestvovala u gašenju požara na lokalitetima: Stupski potok, Zaglavak – Tarski omar, Rezervat Crna Poda, Kanjon Tare (Đavolje lazi) i Nadgorje.

Služba zaštite je tokom zimskih mjeseci kontinuirano pratila stanje faune krupnih sisara. Redovno je snabdijevala hranilice na staništima divokoze i srne, obezbjeđujući prihranu, tokom nepovoljnih vremenskih uslova.

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Nadzornici NP Durmitor obavljaju svoje radne aktivnosti na otvorenom prostoru u svim godišnjim aspektima, tokom kojih su u značajnoj mjeri i nepovoljni meteorološki uslovi, pri čemu su svakodnevno izloženi visokom stepenu rizika od povreda što u značajnoj mjeri utiče na njihovo zdravstveno stanje. Imajući u vidu navedeno kao i da slični poslovi ovlašćenih službenih lica koji se bave sličnim poslovima imaju mogućnost ostvarivanja beneficiranog radnog staža, pokrenut je postupak kojim bi se utvrdila opravdanost da li za radno mjesto nadzornika u parkovima treba propisati beneficirani radni staž. Veoma izazovne i rizične situacije sa kojima su svakodnevno suočeni zaposleni Službe zaštite tokom obilaska Parka, u prvom redu sa predstavnicima divlje faune (zvijeri) kao i sa vrstama koje su potencijalni nosioci virusa bjesnila (lisica) i naoružanim licima, cijenimo da je potrebno opremiti nadzornike sa sredstvima prinude propisana Zakonom o zaštiti lica i imovine i Zakonom o nacionalnim parkovima.

Jedan od ključnih problema s kojim se nadzornici suočavaju u svom radu jeste neusklađenost zakonskih regulativa. Konkretno, ovo se odnosi na nedostatke i neusklađenosti između Krivičnog zakonika, Zakona o zaštiti prirode i Zakona o zaštiti lica i imovine, što značajno otežava efikasno obavljanje njihovih nadležnosti. JPNPCG / Nacionalni park Durmitor je u procesima izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim parkovima, predložio proširenja ovlašćenja nadzornika s fokusom na uvođenje mogućnosti izricanja mandatnih kazni za prekršaje koji se uoče na terenu.

Služba fizičke zaštite gotovo svakodnevno se suočava sa problemima neodgovorne upotrebe ATV vozila, motornih sanki, off road motocikala i dronova, što predstavlja prijetnju po biodiverzitet i sigurnosti posjetilaca. S tim u vezi, kroz procese izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim parkovima, predložena je zabrana upotrebe pomenutih vozila na području Nacionalnog parka.

Jedan od ključnih problema s kojima se Služba suočava predstavljaju neobilježene granice parka, što otežava kontrolu nelegalnih aktivnosti. Ovo se posebno odnosi na područja Komarsko – Pošćenski kraj (Poljana, Savin kuk) i područje Male Crne Gore.

Tokom 2024. godine, Kroz projekat koji je realizovan u saradnji sa Eko fondom, Službi zaštite je obezbjeđena nova ljetnja i zimska uniforma, koje zadovoljavaju sve potrebne standarde. Međutim, neophodno je dodatno opremanje službe materijalno-tehničkim sredstvima i to: dvogledima, telefonima i sredstvima prinude (u skladu sa Zakonom o zaštiti lica i imovine).

U toku 2024.godine za obavljanje nezakonitih radnji podnijeto je:

- 20 prijava za nelegalnu gradnju
- 1 prijava za puštanje lovačkih pasa u zoni parka radi gonjenja divljači u svrhu lova
- 7 prijava za bespravnu sječu
- 1 prijava za krivolov u zoni parka i
- 12 prijava za ostale protivpravne radnje kao što su: devastacija terena, vožnja kvadova, proboj puta, ispisivanje grafita i sl.

Sve nezakonite radnje evidentirane u zoni Nacionalnog parka Durmitor su uredno i na vrijeme procesuirane prema nadležnim institucijama. Park je u kontinuitetu sprovodio sve potrebne aktivnosti i dostavljao prijave nadležnim inspeksijskim organima na dalje postupanje. U toku izvještajnog perioda nadležne inspekcije su dostavile odgovore na ukupno 10 prijava koje je Park uputio.

Nelegalna gradnja, kako unutar granica Nacionalnog parka, tako i u neposrednom okruženju, predstavlja ozbiljan institucionalni problem. Ovo pitanje zahtijeva koordinaciju i uključivanje svih relevantnih institucija na lokalnom i državnom nivou.

Zbog složenosti zaštite prirodnih resursa i regulative, Nacionalni park se povremeno suočava sa kritikama dijela lokalnog stanovništva koje živi unutar granica parka. Nacionalni park Durmitor ostaje posvećen transparentnoj komunikaciji i saradnji sa svim zainteresovanim stranama radi postizanja obostrano prihvatljivih rješenja u skladu sa zakonskim okvirima.

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Ambijentalna higijena i infrastruktura

Služba održavanja ambijentalne higijene i infrastrukture Parka tokom 2024. godine obavljala je redovno održavanje cjelokupne infrastrukture na prostoru parka. Aktivnosti su obuhvatale održavanje pješačkih, edukativnih i drugih uređenih površina, uključujući i redovno čišćenje i higijensko održavanje. Takođe, vršeno je postavljanje i održavanje mobilijara za prihranu pojedinih životinjskih vrsta, kao i izrada, popravka i održavanje klupa, stolova i ostalog mobilijara na svim uređenim površinama parka. Služba je bila zadužena i za održavanje znakova signalizacije i njihovo postavljanje. U okviru svojih aktivnosti, služba je učestvovala i u pošumljavanju te održavanju šumskog reda.

Zahvaljujući povoljnim vremenskim prilikama tokom proljeća 2024. godine, koje je proteklo bez intenzivnih sniježnih padavina, organizovane su višednevne radne akcije na uređenju i čišćenju svih lokaliteta u okviru parka. Posebna pažnja posvećena je najfrekventnijim lokacijama, među kojima su: staza oko Crnog jezera, lokaliteti Zminjeg i Barnog jezera, Splavište, Žugića luka, Sedlo i Šarban. U sklopu priprema za ljetnju sezonu, izvršena je popravka postojećeg mobilijara i kontrolno-naplatnih punkteva na svim reonima parka.

Tokom ljetnje turističke sezone realizovane su brojne aktivnosti koje su podrazumijevale postavljanje i popravku turističkog mobilijara. Popravljen su i ofarbane postojeće, a postavljene su i nove informativne table na lokalitetima: Sedlo, Uvita greda i Šarban. Na sedam ključnih lokacija postavljeno je ukupno 21 tabla zabrane za korišćenje kvadova, dronova i motornih sanki. Izvršena je zamjena sajle na Bobotovom kuku, a klupe i stolovi na Zminjem i Barnom jezeru, Žugića luci, Mrestilištu, Marinoj dolini i Zaboju su popravljeni i, gdje je bilo potrebno, zamijenjeni novim. Na svim ključnim lokalitetima postavljene su nove korpe za otpatke. Mobilijar u Vojnom odmaralištu – Mobile Home takođe je popravljen i stavljen u funkciju.

Radovi na uređenju terena obuhvatili su čišćenje staza: Sedlo – Todorev do, Točak – Velika Kalica i Sušica – Skakala, kao i raskresavanje staze Mlinski potok – Lokvice, prilaza planinarskom domu Sušica i puteva Zaboje – Sušica i Sušica – Nedajno. U saradnji sa Opštinom Žabljak i Komunalnim preduzećem redovno je uklanjao odron na dijelu panoramske rute Durmitorski prsten. Pored toga, izvršena je popravka i održavanje ograde oko Upravne zgrade, a postavljene su i prepreke za četvorotočkaše na prilazima prema Zminjem jezeru.

Djelimične popravke izvedene su na četiri mosta na edukativnoj stazi oko Crnog jezera i jednom mostu na lokalitetu Mlinski potok. Zahvaljujući saradnji sa Eko fondom, obezbijeđena su sredstva za kompletnu sanaciju i rekonstrukciju svih mostova i prateće infrastrukture na stazi oko Crnog jezera, čija je realizacija planirana za I ili II kvartal 2025. godine.

Redovno je uklanjao otpad sa pješačkih staza, dok je posebna pažnja posvećena čišćenju niskog rastinja na Splavištu, uređenju lokaliteta Crna poda i čišćenju lokaliteta Žugića luka. Popravljeni su znakovi i piktogrami na stazi za hodaње na krpljama Crno jezero – Skijalište Savin kuk, kao i mobilijar na dječijem igralištu. Urađena je popravka svlačionica za turiste na Žugića luci, kao i svlačionica za rafting na II logoru – Splavištu, dok su nove svlačionice izgrađene na Radovan luci. Izvršena je zamjena krovne konstrukcije na Kraljevoj stolici i adaptirane su prostorije Upravne zgrade – centra za posjetioce i administrativne prostorije, uključujući popravku krova i krećenje. Adaptacija je obuhvatila i kontrolno-naplatne punktove: Crno jezero, Vojno odmaralište i Splavište, dok je suvenirnica na šetalištu prema Crnom jezeru pokrivena i dovedena u funkciju.

Jedan od najčešćih problema sa kojima se Služba susretala tokom izvještajnog perioda bilo je nesavjesno i nepropisno odlaganje otpada od strane posjetilaca, naročito tokom ljetnje turističke sezone. Pored toga, nedostatak ispravnog vozila namijenjenog isključivo potrebama Službe značajno je otežavao rad na terenu i umanjivao efikasnost izvođenja radova.

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Saradnja sa Eko fondom tokom 2024. godine rezultirala je nabavkom novih uniformi za zaposlene u Službi. U narednom periodu, potrebno je obezbijediti adekvatno vozilo i dodatna sredstva kako bi se unaprijedili kapaciteti službe.

NP Lovćen

Za očuvanje i unapređivanje prirodnih i kulturnih vrijednosti NP Lovćen, funkcija fizičke zaštite ima prioritetan značaj, s obzirom na činjenicu da je oko 65% područja Nacionalnog parka u privatnom vlasništvu. Radna angažovanost Službe zaštite, koja ima dvanaest (12) nadzornika i šefa Službe zaštite (od čega je jedan nadzornik raspoređen na poslove zaštite šuma) bila je usmjerena na zaštitu dobra Parka i sprječavanju svih nelegalnih radnji i aktivnosti, te procesuiranju lica prema nadležnim institucijama. Služba je bila angažovana u smjenskom radu, i to: na kontrolnom punktu u mjestu Bjeloši i Krstac radi se 24 h u kontinuitetu dok se u Centru za posjetioce na Ivanovim koritima odrađuju dnevne smjene. Nadzornici funkcionišu po radnim nalogima izdatim od strane šefa Službe zaštite.

U programskoj godini nastavljena je saradnja sa službama lokalne uprave i državnim institucijama, što je doprinijelo koordinisanom i efikasnom vršenju zaštite prostora Parka.

U saradnji sa Inspekcijom za šumarstvo, a u cilju zaštite šuma, određen je jedan nadzornik za vršenje poslova praćenja i kontrole sječe i otpreme drvnih sortimenata. U kritičnim temperaturnim danima vršene su preventivne radnje obilaskom terena u cilju blagovremenog protivpožarnog djelovanja. U toku izvještajnog perioda evidentiran je jedan požar na potezu od Kruševica prema Mauzoleju, koji je lokalizovan i ugašen od strane zaposlenih u Službi zaštite i Službi za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture.

Služba je u programskom periodu evidentirala veći broj polomljenih stabala kao i izvalina naročito na području Blatišta, koje je u prethodnom periodu bilo zahvaćeno požarom.

Služba zaštite raspolaže jednim terenskim vozilom, što je nedovoljno za efikasnu kontrolu područja Parka, te je u narednom periodu neophodna nabavka još jednog terenskog vozila. U cilju unašćenja rada Službe zaštite potrebno je izvršiti adaptaciju kontrolno naplatnog punkta Krstac, te isti opremiti video nadzorom.

U toku 2024. godine podnijete su sljedeće prijave:

- 1 prijava za nelegalnu izgradnju parkinga i betonske ograde na lokalitetu Kuk
- 1 prijava ta devastaciju prostora na lokalitetu Očinići – Babina kruška
- 9 prijava za nelegalnu sječu
- 7 prijava za druge nelegalne radnje

Ambijentalna higijena i infrastruktura

Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture kontinuirano radi na očuvanju čistoće i funkcionalnosti prostora Parka, održavanju infrastrukture, izradi i popravci odmorišnog mobilijara te pripremi ogrjevnog drveta za potrebe Centra za posjetioce. U Službi je zaposleno 6 radnika na održavanju ambijentalne higijene i infrastrukture i šef Službe.

Tokom programskog perioda, aktivnosti Službe bile su usmjerene na redovno održavanje postojeće infrastrukture, čišćenje užeg područja parka i pješačkih staza, kao i popravku te postavljanje pratećeg mobilijara i info-tabli. Posebna pažnja posvećena je i održavanju ključnih objekata Parka, uključujući Centar za posjetioce, bungalove i kontrolno-naplatne punktove.

U zimskom periodu, radnici su bili angažovani na uklanjanju snijega u okolini Centra za posjetioce, bungalova, nadstrešnica, kontrolno-naplatnih punktova te prilaznog puta ka Centru, osiguravajući nesmetan pristup i bezbjednost posjetilaca. Tokom ljetnje turističke sezone,

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

intenzivno su radili na održavanju ambijentalne higijene, posebno na najposjećenijim izletištim kao što su Ivanova korita, Blatišta, dio edukativne staze Vuka, vidikovci Kraljevo počivalo i Kuk. Paralelno s ovim aktivnostima, putni pravac Cetinje – Ivanova korita – Krstac redovno je održavala Direkcija za saobraćaj Crne Gore, osiguravajući sigurnost i pristupačnost saobraćajnice.

U narednom periodu, Služba će nastaviti s aktivnostima usmjerenim na održavanje čistoće i infrastrukture, s posebnim fokusom na najposjećenije lokalitete, čime će se dodatno unaprijediti kvalitet boravka posjetilaca u Parku.

NP Skadarsko jezero

Fizička zaštita NP Skadarsko jezero je od posebnog značaja kako bi se omogućilo očuvanje njegovih ekosistema. Služba fizičke zaštite glavne aktivnosti usmjerava na sprječavanje protivpravnog korišćenja prirodnih dobara Nacionalnog parka (nezakoniti ribolov, nedozvoljena gradnja, nezakoniti lov, nelegalan prevoz posjetilaca plovilima i dr.). Posao Službe fizičke zaštite u protekloj godini sprovodili su 21 nadzornik i šef Službe fizičke zaštite, koji kroz smjenski rad 24h obavljaju svoje aktivnosti. U svom radu na teritoriji Parka i dobroj kontroli prostora ova Služba ima pomoć Službe za kontrolu i monitoring, kao i saradnju sa drugim relevantnim institucijama (graničnom policijom, inspeksijskim službama, Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Agencijom za zaštitu životne sredine i NVO sektorom). Saradnja sa pomenutim akterima doprinijela je dobrim rezultatima na kontroli prostora Parka, naročito u segmentu sprječavanja nelegalnog ribolova. Služba za kontrolu i monitoring vrši nadzor 24 časa putem termalnih kamera, kao i kamera zamki. Takođe u Službi se nalazi i kontakt telefon za sve potrebne informacije vezano za Parkove. Vrš se i kontrola kretanja i potrošnje goriva na nivou svih Parkova putem GPS-sistema.

Tokom 2024.godine Služba fizičke zaštite podnijela je veći broj prijava nadležnim institucijama. Prijave su se odnosile na promjene u prostoru (nelegalnu gradnju objekata, devastaciju prostora, nelegalnu sječa šume, nelegalno postavljanje štandova, nelegalno odlaganje otpada); nelegalan prevoz posjetilaca plovilima i nelegalan izlov ribe.

Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma; Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera; UIP; Komunalnoj policiji i Komunalnoj inspekciji podnijeto je 40 prijava povodom gore navedenih promjena u prostoru.

Uslijed nelegalnog izlova ribe, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, podnijeto je 18 prijava protiv 19 lica dok je ODT-u podnijeto 7 prijava protiv 8 lica.

Pravna služba JPNPCG je od strane Službe fizičke zaštite obaviještena o 78 aktivnosti nelegalnog krivolova protiv NN lica.

Tokom nelegalnog izlova ribe Služba fizičke zaštite oduzela je i brojna materijalno tehnička sredstva. Oduzeto je 683 mreže, 16 blinkera, 19 pari, 22 VBM, 25 plovila, 6 lampi, 7 pretvarača, 8 osti, 8 sonde, 2 mamilice za ptice. Zaplijenjeno je oko 730kg nelegalno izlovljene ribe.

U toku 2024.godine izdato je 486 ribolovnih dozvola za privredni ribolov i 274 ribolovne dozvole za sportski ribolov.

Ambijentalna higijena i infrastruktura

Ova Služba je takođe od velikog značaja za bolje očuvanje, ali i dobar ugled Parka. Zaposleni u Službi brinu o higijeni i uređenju na čitavom prostoru Parka i održavaju veliki dio infrastrukture u

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

njemu. Tokom 2024.godine šef Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture sa 9 aktivno zaposlenih, vršili su sljedeće aktivnosti:

- svakodnevno održavanje higijene oko upravne zgrade NP na Vranjini i objekta na Podhumu, kao i parkinga, dvije plaže i pristaništa;
- čišćenje moračkog i virskog kanala dva puta nedjeljno; košenje i čišćenje punkta Stanaj;
- čišćenje ribolovne staze Lesendro tri puta nedjeljno i ribolovne staze Morača dva puta nedjeljno;
- čišćenje i košenje tvrđave Lesendro i tvrđave Žabljak Crnojevića; čišćenje Murića i muričke plaže 2 puta mjesečno;
- čišćenje, košenje i markiranje pješačkih staza 3 puta godišnje Obodska pećina, Ćukovići - R.Crnojevića, Komarno – Poseljani, Zekova Glava, Zabes – Godinje;
- održavanje i markiranje vidikovaca: Vranjina i Zekova Glava, i punktova: Stanaj i Vitoja;
- učešće u akcijama čišćenja organizovanim od strane NVO sektora;
- popravka mobilijara na prostoru Parka (informativne table, klupe, kante za otpad, pristani, drveni most ispod magistrale i pruge na ulazu u Virpazar);

Tokom ovih aktivnosti prikupljeno je 2.368 vreća otpada i 28 prikolica krupnog otpada, a Služba je potrošila 274 litra goriva. Osim svojih redovnih aktivnosti, zaposleni ove Službe su svakodnevno bili angažovani da pomažu Službi fizičke zaštite (oko navoza glisera, zaplijenjenih sredstava i sl.).

NP Prokletije

Služba fizičke zaštite Nacionalnog parka Prokletije obavlja poslove zaštite dobara parka i održavanja unutrašnjeg reda, uključujući kontrolu korišćenja dobara i evidentiranje stalnih i privremenih objekata na prostoru parka. Takođe, sprovodi naplatu dijela naknada za korišćenje dobara, a u skladu sa Zakonom o zaštiti lica i imovine, primjenjuje ovlašćenja poput davanja upozorenja, izdavanja naređenja i upotrebe fizičke snage. Pored toga, nadzornici usmjeravaju posjetioce na najznačajnije sadržaje parka, promovisu njegovu vrijednost i sarađuju sa institucijama koje doprinose sprječavanju nezakonitih aktivnosti, uključujući inspeksijske službe, policiju, organe lokalne samouprave, kao i organizacije civilnog sektora i NVO.

Materijalno-tehnička opremljenost Službe zaštite je na nezadovoljavajućem nivou, uslijed zastarjelosti i nedostatka osnovnih sredstava. Kako bi se unaprijedio kvalitet kontrole prostora Parka, neophodno je izvršiti nabavku specijalizovane opreme, uključujući dvoglede, termalne kamere, terenska vozila i krplice.

Radne aktivnosti nadzornika odvijaju se na otvorenom prostoru tokom svih godišnjih doba, pri čemu su često izloženi nepovoljnim vremenskim uslovima i visokom riziku od povreda, što negativno utiče na njihovo zdravstveno stanje. Osim toga, suočavaju se sa izazovnim i rizičnim situacijama, uključujući susrete sa divljim životinjama, potencijalnim prenosnicima bjesnila, kao i naoružanim licima. Stoga je neophodno obezbijediti nadzornicima odgovarajuća sredstva prinude, u skladu sa Zakonom o zaštiti lica i imovine i Zakonom o nacionalnim parkovima.

U Službi fizičke zaštite Nacionalnog parka Prokletije trenutno je angažovano deset (10) zaposlenih, uključujući nadzornike i Šefa službe zaštite, koji ispunjavaju sve uslove propisane unutrašnjim aktima jpnpcg i zakonom o zaštiti lica i imovine.

U toku 2024.godine podnijeto je:

- 14 prijava za devastaciju terena
- 34 prijave za nelegalnu sječu

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

U toku 2024.god. u Nacionalnom parku Prokletije evidentirano je 16 nelegalnih gradnji od kojih se 6 nalaze na privatnom posjedu vlasnika, a 10 na državnom zemljištu.

Služba za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture

Služba ambijentalne higijene Nacionalnog parka Prokletije obavlja širok spektar aktivnosti usmjerenih na održavanje čistoće i uređenosti prostora parka. Ove aktivnosti uključuju redovno čišćenje površina, postavljanje i održavanje mobilijara, reklamnih tabli i signalizacije, kao i izradu i održavanje objekata namijenjenih prihranjivanju divljih životinja. Takođe, služba sprovodi poslove pošumljavanja, održavanja šumskog reda, kao i uređenja i čišćenja pješačkih i edukativnih staza, klupa, stolova i drugih infrastrukturnih elemenata parka.

Tokom 2024. godine realizovan je značajan broj radnih akcija, među kojima se posebno izdvajaju čišćenje prilaza, prihranjivanje divljih životinja hranom i solju, kao i sanacija nelegalnih odlagališta otpada, pri čemu je uklonjeno preko 100 vreća otpada. Pored toga, služba je održavala naplatne kućice i ulazne rampe, informativne table, putnu infrastrukturu i klupe, te vršila košenje površina. Tokom sezone, zaposleni su bili angažovani i na naplati ulaza posjetiocima, čime su doprinosili organizaciji i kontroli posjeta Nacionalnom parku Prokletije.

Stručna zaštite nacionalnih parkova

U JPNPCG Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u okviru službi zajedničkih poslova, realizaciju poslova koje se tiču stručne zaštite, obavlja Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj, koja u svom djelokrugu rada između ostalog, prati stanje ekosistema, biodiverziteta i kulturno istorijskog nasljeđa nacionalnih parkova, te predlaže mjere za njihovu zaštitu, unapređivanje, valorizaciju i sl.

Službom rukovodi šef i u okviru nje postoje dva odjeljenja: Odjeljenje za zaštitu prirodne baštine i Odjeljenje za zaštitu prostora i održivi razvoj.

U Službi za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj JPNPCG tokom 2024.godine angažovano je ukupno šesnaest (16) zaposlenih i to na poslovima: jedan (1) šef Službe, jedan (1) rukovodilac za zaštitu prirodne baštine, tri (3) stručna saradnika za floru i vegetaciju, jedan (1) stručni saradnik za oblast šumarstva, jedan (1) stručni saradnik za ihtiologiju, jedan (1) stručni saradnik za ornitologiju, jedan (1) stručni saradnik za faunu sisara, jedan (1) rukovodilac Odjeljenja za zaštitu prostora i održivi razvoj, četiri (4) stručna saradnika za zaštitu životne sredine, jedan (1) stručni saradnik za održivi razvoj i jedan (1) stručni saradnik za zaštitu prostora.

U Službi u odnosu na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u toku 2024.godine nedostajao je: jedan (1) stručni saradnik za herpetofaunu, jedan (1) stručni saradnik za fauna beskičmenjaka, jedan (1) stručni saradnik za fauna sisara i jedan (1) stručni saradnik za šumarstvo.

U decembru mjesecu 2024.godine Ugovorom na određeno vrijeme angažovan je jedan (1) stručni saradnik za herpetofaunu.

U okviru Odjeljenja za administrativno tehničke poslove NP Prokletije i NP Durmitor, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, zaposlen je po jedan (1) stručni saradnik za oblast šumarstva, a u NP Durmitor i jedan (1) stručni saradnik za faunu sisara.

Radni angažman koji se odnosi na realizaciju programom definisanih aktivnosti iziskuje terenski rad i opremu koja je potrebna. U prethodnom periodu za stručne saradnike izvršena je nabavka terenske obuće, kao i oprema neophodna za neke aktivnosti koje su u vezi sa užim stručnim specijalnostima (lupa, meredov mreže, oprema za hvatanje i istraživanje slijepih miševa,

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

detektor truleži, dvogledi, entomološka mreža i dr.). U narednom periodu neophodno je Službu opremiti materijalno tehničkim sredstvima kao što su: terenski automobil, terenska odjeća, pješački štapovi, teleskopi, fotoaparati, play back oprema za monitoring ptica i sl.

U toku izvještajnog perioda Služba za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj JPNPCG realizovala je veliki broj aktivnosti koji su bili predviđeni programima upravljanja za svih pet nacionalnih parkova za 2024.godinu.

- Nastavljena je inventarizaciju nacionalno i/ili međunarodno značajnih biljnih taksona u: NP Biogradska gora, NP Durmitor, NP Lovćen, NP Prokletije i NP Skadarsko jezero
- Na osnovu raspoloživih podataka u Bazi (flora i vegetacija), za vrste uskog rasprostranjenja i od značaja za praćenje, izražene su mapa distribucije, korišćenjem GIS ili Google Earth programa u NP Durmitor i NP Skadarsko jezero
- Izvršena je analiza stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu 7230 u NP Biogradska gora
- Izvršena je analiza stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu 7140 u NP Biogradska gora
- Kartiran je stanišni tip 4060 planinske i borealne vrištine i sprovedena je analiza stanja u NP Durmitor
- Izvršena je analiza stanja dijagnostičkih vrsta stanišnog tipa alpskih i borealnih vriština (4060) u NP Durmitor
- Dat je kartografski prikaz stanišnih tipova (7140, 7230 i 6410) na Barnom jezeru, sproveden je monitoring sukcesije i date su mjere njihovog očuvanja
- Izvršena je analiza stanja dijagnostičkih vrsta stanišnih tipova na Barnom jezeru (7140, 7230 i 6410)
- Izvršena je analizu stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu *3180 u NP Lovćen
- Kartiran je stanišni tip *4090 Endemične oromediteranske ježolike vrištine u NP Lovćen
- Izvršena je analizu stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu *4090 u NP Lovćen
- Kartiran je stanišni tip *3180 Povremena kraška jezera (turlozi) na prostoru Ropojanskog jezera
- Izvršena je analiza stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu *3180 u NP Prokletije
- Izvršena je analiza stanja dijagnostičkih vrsta na stanišnom tipu *7250 u NP Prokletije
- Praćeno je stanje *Marsilea quadrifolia* na lokalitetu Moračica, zbog mogućeg zarastanja i gubitka staništa
- Nastavljeno je istraživanje za vrstu *Caldesia parnassifolia* na lokalitetima Pančeva oka i Crni žar
- Nastavljene su aktivnosti na očuvanju vrste i zajednice skadarskog hrasta na stanišnom tipu 92A0 u NP Skadarsko jezero
- Nastavljeno je istraživanja distribucije invazivnih vrsta sa akcentom na *Amorpha fruticosa* i *Egeria densa* u NP Skadarsko jezero
- JPNPCG je poslala Izvještaj prema Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine o stanju i uticaju invazivnih vrsta *Amorpha fruticosa* i *Egeria densa* na autohtona staništa.
- Za potrebe monitoringa i prikupljanja podataka o ubiranju divlje flore u komercijalne svrhe izrađena je mobilna aplikacija za svih pt nacionalnih parkova

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

- Sprovedene su sanitarno-higijenske aktivnosti šumskih ekosistema u: NP Biogradska gora, NP Durmitor, NP Lovćen
- Izrađena je interaktivnu bazu podataka o stanju šumskih ekosistema za svih pet nacionalnih parkova
- Sprovođen je monitoring opšteg zdravstvenog stanja šuma u NP Durmitor, NP Lovćen, NP Biogradska gora, NP Prokletije i NP skadarsko jezero
- Sprovođen je monitoring dendrometrijskih i ekoloških aspekata šumskih ekosistema u NP Prokletije
- Sprovođene su preventivne mjere u cilju zaštite od požara u svih pet nacionalnih parkova
- Praćeno je stanje značajnih šumskih vrsta: lovora (*Laurus nobilis*) i skadarskog hrasta (*Quercus robur ssp scutariensis*) u NP skadarsko jezero
- Izrađen je Plan gazdovanja šuma u privatnoj svojini u: NP Biogradska gora, NP Durmitor, NP prokletije i NP Lovćen
- Imajući u vidu značaj mjera adaptacije i prilagođavanja šumskih ekosistema na globalne promjene klime, sprovodio se kontinuirani monitoring šumskih ekosistema. Takođe, mjere adaptacije i prilagođavanja su se sprovodile kontinuirano u zavisno od evidentirani promjena u ekosistemima.
- Obezbijedjeni su drvni sortimente iz reda sanitara, za potrebe lokalnog stanovništva u NP Biogradska gora, NP Lovćen, NP Prokletije i NP Durmitor
- Nastavljeno je istraživanje i prikupljanje literaturnih podataka o fauni dnevnih leptira u: NP Biogradska gora, NP Durmitor, NP Lovćen, NP Prokletije i NP Skadarsko jezero
- Realizovana su terenska istraživanja u cilju rekognosciranja faune dnevnih leptira sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura 2000 vrste u: NP Durmitor, NP Lovćen, NP Prokletije i NP Skadarsko jezero
- Nastavljeno je istraživanje i prikupljanje literaturnih podataka o fauni vodozemaca i gmizavaca u: NP Biogradska gora, NP Durmitor, NP Lovćen, NP Prokletije i NP Skadarsko jezero
- Realizovana su terenska istraživanja u cilju rekognosciranja faune vodozemaca i gmizavaca sa posebnim osvrtom na zakonom zaštićene i Natura 2000 vrste u: NP Biogradska gora, NP Durmitor, NP Lovćen, NP Prokletije i NP Skadarsko jezero
- Generisani su literaturni i terenski podaci o prisutnosti i stanju ptica grabljivica u: NP Biogradska gora, NP Lovćen i NP Prokletije
- Realizovana su terenska istraživanja ptica grabljivica u: NP Biogradska gora, NP Lovćen i NP Prokletije
- Sprovođen je monitoring ptica gnjezdarica u NP Durmitor
- Vršeno je istraživanje i monitoring kolonijalnih vrsta ptica u Specijalnim rezervatima prirode u NP Skadarsko jezero
- Vršeno je istraživanje i monitoring kolonijalnih vrsta ptica na cjelokupnom prostoru jezera sa akcentom na bjelobradu čigru u NP Skadarsko jezero
- Izvršeno je utvrđivanje zimskog cenzusa vodenih ptica (IWC) u NP Skadarsko jezero
- Sprovođen je monitoring populacija ptica u toku proljećnog i ljetnjeg godišnjeg aspekta u NP Skadarsko jezero
- Sprovođen je monitoring populacije pelikana (*Pelecanus crispus*) cjelogodišnji aspekt u NP Skadarsko jezero
- Praćeno je stanje indikatorskih vrsta ptica u NP Skadarsko jezero

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

- Sproveden je monitoring rasprostranjenosti i utvrđena su važna područja za očuvanje slijepih miševa u NP Biogradska gora i NP Skadarsko jezero
- Sprovedena su terenska istraživanja diverziteta slijepih miševa u NP Biogradska gora
- Sproveden je monitoring kolonije malog potkovičara (*Rhinolophus hipposideros*) u napuštenoj školi u Tepcima (NP Durmitor) i napuštenom objektu na Kraljevom kolu (NP Biogradska gora)
- Vršen je monitoring i kartirana su staništa vidre (*Lutra lutra*) u NP Skadarsko jezero i NP Durmitor (na rijeci Tari)
- Sproveden je monitoring mrkog medvjeda i utvrđena su najznačajnija staništa za njegovo očuvanje u NP Durmitor
- Sproveden je monitoring divokoze i utvrđena su najznačajnija staništa za njeno očuvanje u NP Durmitor
- Sproveden je monitoring sivog vuka (*Canis lupus*) u NP Durmitor
- Sproveden je monitoring sisara u NP Biogradska gora
- Sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede radilo se na daljem uređenju privrednog ribolova u NP Skadarsko jezero
- U saradnji sa Zavodom za hidrometeorologiju i seizmologiju i Upravom za vode, vršen je monitoring hidroloških objekata u skladu sa važećom zakonskom regulativom u NP Durmitor i NP Skadarsko jezero
- Vršena je kontrola stanja na terenu kako bi se spriječilo nastajanje nelegalnih odlagališta i prikupljeni su podaci o lokacijama, vrstama, količinama i porijeklu otpada u: NP Durmitor, NP Lovćen, NP Prokletije i NP Skadarsko jezero
- Distancono su se pratile pojave požara u nacionalnim parkovima.

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

Preduzeće je osnovano i posluje u skladu sa **Going Concern** principom, odnosno Principom kontinuiranog poslovanja.

ANALIZA BONITETA

Postoje brojni modeli koji se u savremenim uslovima poslovanja koriste za ocjenu kreditnog boniteta i predviđanje vjerovatnoće stečaja preduzeća. Tri modela koji su danas najšire korišćeni su sledeći:

- Altmanov Z-score
- BEX Index
- Zmijewski model

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Zmijewski model

Zmijewski model koristi ranije pomenutu ratio analizu koja mjeri performanse, finansijski leveridž i likvidnost privrednog društva kako bi se napravio predikcioni model. Krajnja ocjena ukazuje na vjerovatnoću bankrota: što je veći rezultat to je vjerovatnoća bankrota veća. Postoje samo 2 moguća rezultata finansijske pozicije:

- **Dobra** $P < 0,5$
- **Loša** $P > 0,5$

<i>Zmijewski-Score</i>				
Redni broj	Pozicija	2021	2022	2023
1	Neto dobit	262.751,00 €	-581.884,00 €	20.334,00 €
2	Ukupna aktiva	3.094.586,00 €	4.677.428,00 €	4.266.892,00 €
3	X1 (1/2)	0,08	-0,12	0,00
4	Ukupne obaveze	1.239.860,00 €	1.614.312,00 €	1.184.622,00 €
5	Ukupna imovina	3.094.586,00 €	4.677.428,00 €	4.266.892,00 €
6	X2 (4/5)	0,40	0,35	0,28
7	Obrtna imovina	924.779,00 €	794.108,00 €	515.260,00 €
8	Kratkoročne obaveze	1.091.556,00 €	529.300,00 €	319.574,00 €
9	X3 (7/8)	0,85	1,50	1,61
Zmijewski-Score		-2,39	-1,77	-2,73

5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

U narednoj tabeli prikazani su svi seminari, radionice i obuke koji su zaposleni u JPNPCG pohađali tokom 2024. godine.

Naziv seminara, radionice, obuke	Organizator	Učesnici iz Parka/JPNPCG
Proučavanje šumskih ekosistema NP Biogradska gora	CANU	Marija Dulović, direktorica NP Biogradska gora Mile Rnković, šef službe zaštite
Zaštita prirode, izazovi u eksploataciji šume i dinamiku dostizanju standarda	NVO Green Home	Rajko Golubović, savjetnik za opšte poslove

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Ekološki međunarodni standardi, kulturno nasleđe, priroda i životna sredina kao vrijednost eko turizma	Opština Kolašin i TO Kolašin	Aleksandra Bulatović, stručna saradnica za promociju i edukaciju u NPBG Marinko Barjaktarović, stručni saradnik za održivi razvoj u NPBG Jovana Bojičić, šefica Službe za promociju, marketing i turizam Snežena Vukotić, stručna saradnica za etnološku baštinu Željka Vuković, stručna saradnica za promociju i edukaciju Marina Kojović, stručna saradnica za promociju i edukaciju
Invazivne vrste u zaštićenim područjima- iskustva i izazovi	Parkovi Dinarida	Marija Dulović, direktorica NPBG Mile Rnković, šef Službe zaštite Ivana Milović, rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Obilježavanje Svjetskog dana šuma	MERS	Marija Dulović, direktorica NPBG Mile Rnković, šef Službe zaštite Hajdana Ilić Božović, šefica Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Nela Vešović Dubak, pomoćnica direktora za zaštitu, održivi razvoj i turizam
Nacrt Studije zaštite rijeke Mrtvice sa okolinom	Opština Kolašin	Rajko Golubović, savjetnik za opšte poslove u NPBG
Konferencija Crnogorska zaštićena područja u kontekstu pridruživanja EU	Parkovi Dinarida	Marija Dulović, direktorica NPBG Mile Rnković, šef Službe zaštite Hajdana Ilić Božović, šefica Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Sastanak koordinacionog tijela za unapređenje upravljanja zaštićenim područjima	MERS	Marija Dulović, direktorica NPBG Ivana Milović, rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
MED-GIAHS projekat i održivi turizam na GIAHS lokacijama	Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije	Marija Dulović, direktorica NPBG Mile Rnković, šef Službe zaštite
Realizacija i praćenje mjera iz Akcionog plana 'Čovjek i biosfera- basen rijeke Tare'	MERS	Rajko Golubović, savjetnik za opšte poslove u NPBG
Interaktivna radionica Značaj rezervata biosfere basena rijeke Tare na lokalnu zajednicu.	MERS	Mile Rnković, šef Službe zaštite

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Konsultacijska radionica Iznalaženje rješenja za probleme otpada u ključnim zonama biodiverziteta	JPNPCG, dio projekta FEF OSC Montenegro 2024 PUMP	Marija Dulović, direktorica NPBG Mile Rnković, šef Službe zaštite Ivana Milović rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Razmjena znanja na temu rezervata biosfere, u sklopu projekta Integrisanje biodiverziteta u sektorske politike i prakse i jačanje zaštite ključnih tačaka biodiverziteta u Crnoj Gori.	MERS	Marinela Đuretić, direktorica JPNPCG Hajdana Ilić Božović šefica Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi Nela Vešović Dubak, pomoćnica direktora za zaštitu održivi razvoj i turizam Aleksandar Mijović, savjetnik direktora za održivi Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara NP Durmitor
Izgradnja kapaciteta o ekološkom kriminalu u Crnoj Gori i na Balkanu	AZŽS, OSCE i Ambasada Francuske u Crnoj Gori	Mile Rnković, šef Službe zaštite Ivana Milović, rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Markirant PSCG	PSCG	Mileta Baltić, nadzornik u NPBG Jovan Bogavac, nadzornik u NPBG
Tematski skup- Afrička kuga svinja- mjere prevencije, kontrole i suzbijanja kod divljih svinja	Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove	Mile Rnković, šef Službe zaštite Mileta Baltić, nadzornik u NPBG
Okrugli sto na temu Rehabilitacija Biogradskog jezera	MERS	Marija Dulović, direktorica NPBG Mile Rnković, šef Službe zaštite NP BG
Istraživanje marketing kanala- Kako odabrati najefikasnije kanale za vašu strategiju?	Privredna komora Crne Gore	Milica Novaković, stručna saradnica za medije
Za bolje institucionalno upravljanje otpadom u Crnoj Gori: Može li javna uprava dati dobar primjer? Odvojeno sakupljanje, sprječavanje otpada i smanjenje upotrebe plastike za jednokratnu upotrebu	Clean up Montenegro, Zero Waste Montenegro, Ambasada Republike Francuske, AZŽS	Mojaš Đurović, stručni saradnik za zaštitu životne sredine
Razvoj sektora voda i njegov uticaj na biodiverzitet	Regionalni vodovod crnogorsko primorje	Mojaš Đurović, stručni saradnik za zaštitu životne sredine

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Prestavljanje izvještaja iz sjenke za Poglavlje 27 „Kap progresa u moru obaveza “	Koalicija 27, CZIP, Green home, Sjeverna zemlja, Društvo mladih ekologa Nikšić	Mojaš Đurović, stručni saradnik za zaštitu životne sredine Jelena Radunović, stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Okrugli sto Presentacija Liste zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva	MERS, CANU, EPA	Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara u NP Durmitor Ivana Džaković, stručna saradnica za floru i vegetaciju Ana Uskoković, stručna saradnica za ornitofaunu Hajdana Ilić Božović, šefica Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj
Implementacija uredbe (EU) 114/2014 o prevenciji i upravljanju unošenjem i širenjem invazivnih stranih vrsta	MERS	Slavica Đurišić, stručna saradnica za floru i vegetaciju Ivana Džaković, stručna saradnica za floru i vegetaciju
Moć javnog zagovaranja i zaštićena područja	CZIP	Hajdana Ilić Božović, šefica Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Jelena Radunović, stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Uticaj klimatskih promjena – u okviru projekta EcoDalli	Sveučilište u Zagrebu - Fakultet strojarstva i brodogradnje	Jelena Radunović, stručna saradnica za zaštitu životne sredine Ana Uskoković, stručna saradnica za ornitofaunu
Iznalaženje rješenja za probleme otpada u ključnim zonama biodiverziteta	JPNPCG, AZŽS i NVO Zero Waste Montenegro	Jelena Radunović, stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Upravljanje organskim otpadom na nivou opština: Od zajedničkih inicijativa do sistemskih promjena	NVO Zero Waste	Jelena Radunović, stručna saradnica za zaštitu životne sredine
Otvoreni standardi	MERS	Hajdana Ilić Božović, šefica Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Aleksandar Mijović, savjetnik direktora za održivi razvoj
Evropski cilj dekarbonizacije transporta	Aerodromi Crne Gore	Hajdana Ilić Božović Šefica Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Nela Vešović Dubak, pomoćnica direktora za zaštitu, održivi razvoj i turizam
Korišćenje indikatora održivog razvoja (SDG) i SDG platforme u strateškom planiranju	Kancelarija za održivi razvoj Generalni sekretarijat Vlade i MONSTAT	Hajdana Ilić Božović, šefica Službe za zaštitu prirodne i kulturne baštine i održivi razvoj Veselin Luburić, rukovodilac Odjeljenja za zaštitu prostora i održivi razvoj

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Zoom obuka po pozivu UNESCO-a, "How to protect wildlife from avian flu in UNESCO World Heritage sites, Biosphere Reserves and Ramsar sites".	UNESCO World Heritage sites, Biosphere Reserves and Ramsar sites.	Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara u NP Durmitor
Posjeta delegacije UNESCO Fang Jing i Frančesko Vetore	UNESCO JPNPCG	Pero Popović, direktor NP Durmitor Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara u NP Durmitor
Sastanak sa Delegacijom ekonomske komisije Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE) radi pripreme Trećeg pregleda uticaja na životnu sredinu.	MERS	Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara u NP Durmitor
Konferencija: „Promoting sustainable development through UNESCO's programmes and sites”	UNESCO Office in Venice	Željka Vuković, stručna saradnica za promociju i edukaciju Marina Šćepanović, stručna saradnica za promociju i edukaciju
IX sjednica Odbora udruženja turizma i ugostitelja.	Privredna komora Crne Gore	Bojana Badnjar stručna saradnica za faunu sisara u NP Durmitor
Konferencija posvećena stanju i perspektivama zaštićenih područja u Crnoj Gori u kontekstu pridruživanju EU.	MERS Parkovi Dinarida.	Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara u NP Durmitor Ivana Milović, rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Prvi sastanak Koordinacionog tijela za unaprijeđenje upravljanja zaštićenim područjima.	MERS	Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara NP Durmitor Ivana Milović, rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Sastanak povodom reaktivacije Koordinacionog tijela za potrebe realizacije i praćenja mjera iz Akcionog plana „Čovjek i biosfera – basen rijeke Tare”.	MERS	Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara NP Durmitor
Radionica "Jačanje kapaciteta nadležnih institucija odgovornih za procedure izdavanja dozvola i sprovođenje kontrola vezanih za strane i invazivne strane vrste biljaka, životinja i gljiva", koja je organizovana u saradnji sa United Nations Office for Project Services (UNOPS).	MERS	Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara NP Durmitor
Projekat Forest Connect projekat koji se tiče utvrđivanja koridora krupnih zvijeri i njihovog očuvanja.	Projektni partneri Forest Connect	Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara NP Durmitor

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Konsultacijska radionica o iznalaženju rešenja za probleme otpada u ključnim zonama biodiverziteta,.	JPNPCG Agencija za zaštitu životne sredine, Zero Waste Montenegro	Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara NP Durmitor Stevan Bogdanović, koordinator Službe zaštite u NP Durmitor Miladin Kasalica, radnik na održavanju ambijentalne higijene i infrastrukture NP Durmitor Ivana Strunjaš, stručna saradnica za promociju i edulaciju u NP Durmitor
Radionica "Durmitor/Žabljak" inspiracija kreativnog stvaralaštva	Opština Žabljak	Bojana Badnjar, stručna saradnica za faunu sisara u NP Durmitor
Workshop and capacity building on environmental crime in Montenegro and the Balkans region	OSCE Ambassade de France au Montenegro	Stevan Bogdanović, koordinator Službe zaštite u NP Durmitor Ivana Milović, rukovoditeljka odjeljenja za zaštitu kulturne baštine
Obuka za markirante (dvije obuke)	Planinarski savez Crne Gore, JPNPCG	Neđeljko Karadžić, radnik na održavanju ambijentalne higijene i infrastrukture u NP Durmitor. Miliadin Kasalica, radnik na održavanju ambijentalne higijene i infrastrukture u NP Durmitor.
Webinar – stakeholder engagement EUROPARC in conservation	EUROPARC Federation	Nina Bogavac, stručna saradnica za saradnju sa lokalnom zajednicom u NP Durmitor
Osposobljavanje i provjera osposobljenosti zaposlenih za bezbjedan rad	"D&D ING" DOO, Berane	Anđela Vujović, administrativna radnica, Tanja Batrićević, blagajnica Dragica Kadija, higijeničarka Ana Marković, stručna saradnica za ekonomske poslove Božidar Proročić, stručni saradnik za promociju i edukaciju Sara Laličić, stručna saradnica za promociju i edukaciju Igor Drašković, stručni saradnik za turizam, Marko Lagator, savjetnik za opšte poslove Mladen Banović, radnik na održavanju parka Igor Vujović, radnik na održavanju parka Milan Vujović, radnik na održavanju parka Filip Radunović, službenik za naplatu ulaznica
Obuka za korišćenje softvera za elektronsku naplatu ulaznica	Bogdan Đurašković	Đorđe Kaluđerović, nadzornik
Dvije obuke za dobijanje sertifikata markirant pripravnika i markirant PSCG	JPNPCG, PSCG, planinarski klubovi	Željko Zvicer, šef Službe zaštite Igor Kokotović, nadzornik
"Iznalaženje rješenja za probleme otpada u ključnim zonama biodiverziteta"	JPNPCG, AZŽS i NVO Zero Waste Montenegro	Jelena Radunović, stručna saradnica za zaštitu životne sredine Alina Bajraktarević, stručna saradnica za opšte poslove Danijela Knežević, blagajnik Muamer Lalić, šef Službe zaštite

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Monitoring Methodologies of the EU habitats Directive	EU4GREEN	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Webinar: "Digital solutions to natural challenges"	EUROPARC FEDERATION	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine Radmila Vujotić, stručna saradnica za zaštitu prostora
Webinar "Natural restoration in Europe"	EUROPARC FEDERATION	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine Radmila Vujotić, stručna saradnica za zaštitu prostora
Monitoring Methodologies of the EU habitats Directive	EU4GREEN	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Okrugli sto ekokriminal	MUP, OSCE	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Fighting environmental crime in Montenegro and the Balkans region	OSCE, Ambasada Francuske u Crnoj Gori	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
„Održivo upravljanje prirodnim resursima u planinskim područjima“ on-line radionici „Procjena ranjivosti na sušu na nacionalnom nivou“	FAO	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine Ana Uskoković, stručna saradnica za ornitofaunu Radmila Vujotić, stručna saradnica za zaštitu prostora
Prvi sastanak Koordinacionog tijela za unaprijeđenje upravljanja zaštićenim područjima.	MERS /GEF	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Učešće na završnoj konferenciji u okviru projekta "Accessible tour of Montenegro"	NVO Ekvivalent	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Braintorming conference cycle on Ecology	Agencija za zaštitu životne sredine	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Konstitutivna sjednica Nacionalne komisije za UNESCO	Ministarstvo kulture i medija	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine
Sjednica Koordinacionog tijela za pripremu i praćenje odvijanja turističkih sezona	Ministarstvo turizma	Ivana Milović, rukovoditeljka Odjeljenja za zaštitu prirodne baštine

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

“Izrada Strategije razvoja održivog turizma u opštini Tuzi”	Parkovi Dinarida	Aleksandra Vujović, stručna saradnica za a promociju i edukaciju Marina Kojović, stručna saradnica za promociju i edukaciju
“Izazovi i perspektive u integralnom upravljanju rijekom Cijevnom”	Parkovi Dinarida	Jelena Radunović, stručna saradnica za zaštitu životne sredine Marina Kojović, stručna saradnica za promociju i edukaciju

6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Pravno lice u toku 2024. godine, nije otkupljivalo sopstvene akcije/udjele.

7. POSLOVNE JEDINICE

U Centralnom registru privrednih subjekata kao poslovne jedinice preduzeća su upisane unutrašnje organizacione jedinice preduzeća: NP „Skadarsko jezero“, NP „Prokletije“, NP „Durmitor“, NP „Biogradska gora“ i NP „Lovćen“.

U organizacionim jedinicama Preduzeća obavljaju se poslovi iz djelatnosti preduzeća u skladu sa specifičnostima pojedinačnih Nacionalnih parkova, a istima rukovodi direktor Nacionalnog parka.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta JPNPCG je propisano da se djelatnost u unutrašnjim organizacionim jedinicama obavlja u okviru:

- Odjeljenja za administrativno tehničke poslove,
- Službe za fizičku zaštitu,
- Službe za održavanje ambijentalne higijene i infrastrukture, i
- Odjeljenja za naplatu.

8. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA

Preduzeće ne posjeduje finansijske instrumente koji su od značaja za procjenu finansijskog položaja.

Hartije od vrijednosti (osnovne)

- dužničke i
- vlasničke

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Hartije od vrijednosti (izvedene)

- Forvardi,
- Fjučersi,
- Svopovi,
- Opcije,
- Depoziti,
- Konvertibilne valute,
- Garancije,
- Kreditne linije,
- Hipoteke.

9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

Sistem upravljanja rizicima je proces kojim organizacije metodološki vode računa o rizicima povezanim s njihovim aktivnostima a radi postizanja kontinuirane dobiti, kako unutar svake aktivnosti, tako i cjelokupnom portfoliju aktivnosti. Cilj sistema upravljanja rizicima u preduzećima je stvaranje vrijednosti smanjenje posljedica rizika. Rizik likvidnosti predstavlja rizik da li će Društvo uspjeti da ispunji svoje finansijske obaveze.

Rizik kamatnih stopa se reguliše ugovorenim fiksnom kamatnom stopom koja se ne može mijenjati tokom ugovorenog perioda. Društvo namjerava da u okviru upravljanja kapitalnim rizikom obezbijedi nastavak poslovanja na neodređeno vrijeme, u tom smislu kontroliše, da li je sopstveni kapital iznad minimalnih zahtjeva.

JP Nacionalni parkovi na godišnjem nivou planiraju prihode i rashode za svaku aktivnost odnosno budžetsku liniju i prati se potrošnja odnosno priliv sredstava. U jednom manjem dijelu Društvo se finansira iz državnog budžeta, dok se najveći dio oko 80% finansira iz sopstvenih prihoda. Prihodi se generišu iz naplate naknada koje su definisane Odlukom o naknadama. Za svaku naknadu postoje jasno definisane procedure kako se naplaćuje, i na kojim mjestima. U toku godine vrši se i kontrola na svim mjestima na kojima se vrši naplata prihoda. Praćenje naplate naknada i njihovo držanje u okviru planiranog smanjuje posljedice rizika.

Kamatne stope ne utiču direktno na poslovanje preduzeća, trenutno postoji obaveza prema IRF-u u fiksnim ratama kao i rate za reprogram duga prema Poreskoj upravi.

U posmatranom period Društvo redovno izmiruje svoje obaveze iz sopstvenih i budžetskih sredstava.

10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

Pravno lice u najvećoj mjeri je izloženo sledećim rizicima:

- a) Rizici cijena

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

Rizici cijena mogu uticati na Preduzeće. Kupovna moć stanovništva može uticati na prihode u manjoj mjeri. Najveći dio sopstvenih prihoda Preduzeća ostvaruje se iz prihoda od ulaznica. Postoje godišnje ulaznice, koje se mogu kupiti i koristiti za sve nacionalne parkove tokom godine. Povećanje cijene ulaznice pozitivno bi uticalo na poslovanje Preduzeća i smanjilo rizike. Posebno, povećanje cijene kada je najveća posjeta turista u ljetnjim mjesecima.

b) Kreditni rizici

Preduzeće trenutno isplaćuje jednake mjesečne rate za kredit iz prethodnog perioda prema IRF-u i nema većih kreditnih rizika. Takođe isplaćuje se redovno i reprogram duga prema Poreskoj upravi.

c) Rizici likvidnosti

Rizik likvidnosti postoji u zimskim mjesecima kada nema naplate naknada, posebno naplate od ulaznica u nacionalnim parkovima. Tada se troši akumulacija sopstvenih sredstava i subvencije iz budžeta. Početkom turističke ljetnje sezone kada kreće veći priliv sopstvenih sredstava rizik likvidnosti se smanjuje.

d) Rizici novčanog toka

Novčani tokovi prikazuju priliv i odliv novca, odnosno novčanih ekvivalenata. Upravljanje novčanim tokovima važno je kako bi društvo moglo redovito plaćati svoje obveze prema zaposlenima, dobavljačima i kreditorima. Društvo koje ima dovoljno novca za pravovremeno podmirivanje svojih obveza smatra se likvidnim. Novčani tokovi društva prikazani su u izvještaju o novčanim tokovima.

11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

Pravno lice kao cjelina i njegovi sastavni organizacioni djelovi su obavezni da kreiraju svoje procjene rizika na osnovu istih kriterijuma. Svi odgovorni u pravnom licu i izvan njega su obavezni da izvještavaju o značajnim promjenama postojećih identifikovanih rizika, novim prijetnjama i mogućnostima u skladu sa dinamikom kako nastaju.

Registri rizika koje vodimo, redovno se osavremenjavaju koristeći finansijske, operativne i uticaje na poslovnu reputaciju društva kao i vjerovatne rezultate i rangove identifikovanih rizika. Procjena se takođe bavi mjerama upravljanja rizikom identifikovanim sa datumima kompletiranja takvih mjera. Takođe, procjenjuje se efektivnost takvih mjera.

Da bi pravno lice efikasno upravljalo navedenim rizicima, potrebno je da primijeni novi koncept formiranja Enterprise Risk Management (ERM) ili službu upravljanja rizicima koja zahtijeva

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

integrisano upravljanje finansijskim, operativnim, strateškim i drugim rizicima u skladu sa poslovnim politikom i ostvarenjem kratkoročnih i dugoročnih ciljeva poslovanja.

Standard revizije MRevS 701 – Saopštavanje ključnih revizorskih pitanja – uključuje, i poseban akcenat stavlja na analizu rizika u kontekstu otkrivanja nedostataka u pravnom licu koji se odnose na povećan rizik materijalno pogrešnog iskaza ili značajan rizik identifikovan u skladu sa MRevS 315 (značajne promjene koje su se desile u odnosu na prethodni finansijski period; određene vrste transakcija u kojima je revizor naišao na poteškoće prilikom sprovođenja revizorskih postupaka, promjene u okruženju entiteta, finansijskim uslovima ili aktivnostima koje imaju značajan uticaj).

U finalnoj fazi se konsolidovana procjena rizika za pravno lice prezentira izvršnom direktoru, Odboru za reviziju i Odboru direktora. Sintetički sumarni pregledi procjena rizika za niže organizacione djelove društva su predmet informisanja viših nivoa menadžmenta.

U nastavku dajemo Izvod iz **Registra rizika** za naše pravno lice koji mogu uticati na finansijsko upravljanje i neizvjesnost poslovanja:

Šifra rizika	Naziv Rizika	Pregled postojećih kontrola	Index rizika
NP 11	Odstupanje u sprovođenju Finansijskog plana, Plana javnih nabavki i Plana objekata privremenog karaktera	Postojeći zakoni i podzakonska akta, Statut	12
NP 12	Trošenje sredstava mimo finansijskog plana JP NP CG	Postojeći zakoni i podzakonska akta, Statut	9
NP 14	Neadekvatno praćenje razvojnih projekata i neblagovremena realizacija odobrenih projekata	Postojeći zakoni i podzakonska akta, Statut	15
NP 22	Ne ispituje primjenu računovodstvenih standarda u pripremi finansijskih obračuna, finansijskih planova, analiza i izvještaja	Postojeći zakoni i podzakonska akta, Statut	10
NP 24	Neažurno praćenje sprovođenja Plana javnih nabavki i Finansijskog plana	Postojeći zakoni i podzakonska akta, Statut	10
NP 46	Nedovoljno učešće na planu mjera finansijske politike Preduzeća	Postojeći zakoni i podzakonska akta, interna akta	6
NP 146	Nedovoljna kontrola u Upravi i po parkovima	Postojeći zakoni i podzakonska akta, interna akta	15
NP 178	Neusaglašenost finansijskog plana sa realnim prioritetima JP NP	Postojeći zakoni i podzakonska akta, interna akta	20
NP 180	Greške u obračunu	Postojeći zakoni i podzakonska akta, interna akta	12

JAVNO PREDUZEĆE ZA NACIONALNE PARKOVE CRNE GORE
IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA ZA 2024. GODINU

NP 182	Ne primjenjuju se računovodstveni standardi u pripremi i izradi finansijskih izvještaja	Postojeći zakoni i podzakonska akta, interna akta	12
NP 194	Nepoštovanje rokova za izmirenje obaveza i naplatu potraživanja	Postojeći zakoni i podzakonska akta, interna akta	20
NP 232	Propusti prilikom planiranja nabavki i sprovođenja postupka javnih nabavki	Postojeći zakoni i podzakonska akta, interna akta	16